
Januar 2023

Post Adoption Service

Evaluering 2017-
2021

Ankestyrelsen

A

Ankestyrelsen

ANKESTYRELSEN

Telefon: 33 41 12 00 mandag til fredag klokken 9-15

Postadresse: Ankestyrelsen, 7998 statsservice

Mailadresse: ast@ast.dk

Hjemmeside: www.ast.dk

ISBN nr.: 978-87-7811-507-2

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1: EVALUERING AF PAS-ORDNINGEN I PERIODEN 2017-2021	4
KAPITEL 2: PAS I HAAGERKONVENTIONEN	5
KAPITEL 3: PAS I DANMARK	6
Den permanente ordning	6
Hvem er omfattet?	7
PAS-rådgivere	7
KAPITEL 4: TILTAG INDEN FOR PAS	8
For adopterede	8
For fagpersoner	12
KAPITEL 5: ADOPTION I TAL OG FORSKNING	13
Adoptioner	13
Antal adoptioner	13
Forskning og vidensdeling	13
KAPITEL 6: INDLÆG FRA ANITA	15
KAPITEL 7: EVALUERING	17
Opsummering	17
7.1 EVALUERINGEN AF DEN ALMINDELIGE PAS-RÅDGIVNING TIL ADOPTIVFAMILIER	18
7.2 EVALUERINGEN AF DEN OBLIGATORISKE RÅDGIVNING TIL ADOPTIVFAMILIER	23
7.3 EVALUERING AF BØRNEGRUPPER	27
7.4 EVALUERING AF UNDERVISNING TIL FAGPERSONER	32
7.5 EVALUERING AF PAS-RÅDGIVERNES BESVARELSER	39

Kapitel 1: Evaluering af PAS-ordningen i perioden 2017-2021

Ankestyrelsen udvikler og tilpasser løbende den vifte af tilbud, der hører under PAS-ordningen (Post Adoption Service).

Adoptivforældre og adopterede, der gør brug af tilbuddene samt de PAS-rådgivere, der står for tilbuddene, udfylder løbende evalueringsskemaer, så vi sikrer, at der kan blive samlet op og lært af erfaringerne.

Nedenfor er en beskrivelse af baggrund for PAS-ordningen og de enkelte PAS-tilbud samt en evaluering af de aktiviteter, der har været gennemført i perioden 2017-2021.

Kapitel 2: PAS i Haagerkonventionen

“Post Adoption Service” (PAS) er den internationale betegnelse for forskellige former for vejledning, støtte og rådgivning, som er henvendt til adoptivfamilien og den adopterede før og efter adoptionen. Danmark er forpligtet til at fremme tiltag inden for PAS efter Haagerkonventionen om adoption.

Centralmyndighederne skal, enten direkte eller gennem offentlige myndigheder eller behørigt godkendte institutioner i deres stat, tage alle passende forholdsregler navnlig med henblik på at fremme udviklingen af adoptionsrådgivning og støtte efter adoptionen i deres respektive stater. Haagerkonventionen, artikel 9, litra c.

Haagerkonventionen om international adoption blev underskrevet af Danmark ved udfærdigelsen i 1993, ratificeret i 1997 og ved bekendtgørelse implementeret i Danmark pr. 1. januar 2003.

Kapitel 3: PAS i Danmark

PAS i Danmark udvikles og administreres af Ankestyrelsen. Tidligere blev PAS finansieret af satspuljemidler, men er nu på finansloven.

Ved satspuljeforhandlingerne i 2006 blev det besluttet at iværksætte en 4-årig forsøgsperiode med rådgivning af adoptivfamilier.

Ankestyrelsen (dengang Familiestyrelsen) iværksatte i perioden 2007-2010 et PAS-rådgivningsprojekt med det formål at hjælpe adoptivforældre med at håndtere de udfordringer, som kunne opstå i den første tid med et adoptivbarn.

Projektet var i første omgang tiltænkt adoptivfamilier, som fik mulighed for at modtage psykologfaglig rådgivning inden for de første tre år efter af barnet var hjemtaget. Da projektet blev evalueret, viste det sig, at en tidlig rådgivningsindsats bidrog til, at adoptivforældre bedre håndterede de udfordringer, som kunne opstå i adoptivfamilien.

I 2012-2013 blev der gennemført endnu et projekt. Ankestyrelsen tilbød ud over rådgivning til adoptivfamilier også gratis undervisning til professionelle, fx skoler og børneinstitutioner. I tilbuddet havde adoptivfamilier mulighed for at modtage PAS-rådgivning op til fem år efter hjemtagelsen af barnet og særlig rådgivning i forbindelse med hjemtagelsen.

DEN PERMANENTE ORDNING

På baggrund af erfaringerne fra de tidligere projekter ansøgte Ankestyrelsen (dengang Familiestyrelsen) om midler til at videreføre PAS i en udvidet og mere permanent form.

I 2014 fik Ankestyrelsen bevilget 6 millioner kr. årligt af satspulje- midlerne som en permanent bevilling. Bevillingen betyder, at Ankestyrelsen kan tilbyde flere aktiviteter til gavn for adopterede, adoptivfamilier og professionelle aktører.

Fra 2016 blev PAS-ordningen udbygget med en bevilling på yderligere 1,3 mio. kr.

Nu kan adoptivfamilier benytte PAS-rådgivningen i 20 timer, indtil barnet fylder 18 år. Dispensation for rådgivning ud over de tilbudte 20 timer gives kun i særlige tilfælde og kun efter en konkret og individuel vurdering. Der skal være tale om alvorlig og livstruende sygdom eller dødsfald i nærmeste familie eller ved uforudsete og komplicerede forløb i forbindelse med modtagelsen af barnet.

Samtidig er det obligatorisk, at adoptivfamilierne skal modtage tre timers rådgivning umiddelbart før og yderligere tre timers rådgivning efter barnet er hjemtaget. Rådgivningen tilbydes både ved nationale og internationale fremmedadoptioner.

Endvidere blev der givet en midlertidig bevilling på 2 mio. kr. til rådgivning til voksne adopterede i 2016 og 2017. Forsøgsprojektet blev efterfølgende evalueret, og erfaringerne var meget positive. Derfor besluttede politikerne, at tilbuddet om rådgivning til voksne skulle gøres permanent, hvilket det har været siden 1. oktober 2018.

HVEM ER OMFATTET?

PAS-ordningen omfatter kun nationale og internationale fremmedadoptioner. Hvis man har adopteret efter reglerne om familie-, stedbarns- eller plejebarnsadoption, kan man ikke benytte sig af tilbuddene i PAS-ordningen.

PAS-RÅDGIVERE

Ankestyrelsen har et korps af adoptionsrådgivere, som varetager de mange tilbud under PAS-ordningen. Det er rådgiverne, som adoptivfamilierne og de adopterede møder i forbindelse med rådgivning, gruppeforløb, undervisning og meget andet.

Der er på nuværende tidspunkt tilknyttet 19 PAS-rådgivere til Ankestyrelsen. Rådgiverne er alle psykologer eller psykoterapeuter med adoptionsspecifik viden og erfaring. Ordningen er landsdækkende.

Listen over PAS-rådgivere findes her;

[PAS-rådgivere – Ankestyrelsen \(ast.dk\)](http://ast.dk)

Kapitel 4: Tiltag inden for PAS

De seneste år har Ankestyrelsen iværksat flere tiltag og projekter inden for PAS-området, hvilket beskrives herunder.

FOR ADOPTEREDE

Børnegrupper (under 18 år)

Det overordnede mål med børnegrupperne er at arbejde med udvikling af børnenes identitet. Det bærende i disse grupper er børnenes livshistorier. Hvert møde i børnegrupperne har et særligt tema, og derudover skal der være plads til det, som børnene selv er optaget af her og nu.

Børnegrupperne er for adopterede børn og unge, og grupperne kan oprettes i alle dele af landet. En gruppe har ca. otte deltagere og to gruppeledere (PAS-rådgivere) og løber et halvt til et helt år med op til 30 mødetimer, efter hvad børnene i den givne aldersgruppe og udviklingsniveau kan klare.

Hvert gruppemøde varer to til fem timer. Der afholdes et gruppe-møde cirka hver 14. dag med undtagelse af ferieperioder. Et af møderne er altid med inddragelse af børnenes forældre.

Deltagelse i børnegrupperne er uden brugerbetaling. Der er tavshedspligt i gruppen, hvilket betyder, at gruppelederne ikke videregiver personlige oplysninger og personlige udtalelser til andre uden for gruppen. De deltagende børn lærer ligeledes om tavshedspligten.

Weekendbørnegrupper

Disse grupper er på nuværende tidspunkt for børn fra 15 år og op. Weekend-børnegrupper er sat i gang, da det har været svært at gøre vores tilbud om børnegrupper landsdækkende og

dermed en mulighed for alle. Afstandene er for store mellem de børn, vi har på vores venteliste. Det er nemmere at køre til en gruppe to gange i to weekender end eksempelvis 14 gange efter en lang skoledag. Indholdet og behovet for pauser bliver selvfølgelig justeret efter børnenes behov, så intensiteten balanceres. Møderne lægges i weekenden mellem kl. 10-17 og varetages af 2 PAS- rådgivere.

Deltagelse er uden brugerbetaling.

Rådgivning til voksne adopterede

En adoption varer hele livet, og der kan derfor også senere i livet opstå adoptionsrelaterede udfordringer. Udfordringerne kan blandt andet opstå ved livsændringer, fx et jobskifte, indgåelse af ægteskab, ved skilsmisse, eller når den adopterede selv bliver forælder.

Voksne, som er fyldt 18 år, har mulighed for at søge om at få bevilliget timer til individuel PAS-rådgivning. Det sker ved at udfylde og sende et særskilt ansøgningsskema til Ankestyrelsen. Der er en egenbetaling på 100 kr. pr. time, som afregnes direkte med rådgiveren. Bevilliges timer til PAS-rådgivning, kan man frit vælge en rådgiver blandt Ankestyrelsens tilknyttede PAS-rådgivere, som har praksis forskellige steder i landet.

Det er de samme PAS-rådgivere, som også varetager rådgivningen til de voksne adopterede som til adoptivfamilierne.

Grupper for voksne adopterede

Voksengrupper er samtalegrupper for adopterede voksne, hvor der er op til 45 mødetimer med op til 5 mødetimer pr. gang. Hvert gruppeforløb har en varighed på mellem 6 og 12 måneder. Som ved børnegrupperne er omdrejningspunktet udsnit af de enkelte deltageres livsfortællinger og også forskellige adoptionsspecifikke temaer hver gang, som PAS-rådgiverne finder relevante for gruppens udvikling. Vigtigst af alt er selvfølgelig, hvad der rører sig hos den enkelte deltager, som giver betydning og mening i gruppen.

I voksengrupperne er der også mulighed for at arbejde med den påvirkning, som adoptionen har haft i barndommen, og tale om, hvordan dette påvirker deltagerne som voksne. Erfaringer viser, at deltagerne ofte ikke føler sig så alene, når de i gruppen hører, at andre har det på samme måde og måske også har lignende tanker og følelser. Det er ofte spændende at høre, hvad andre gør i situationer, de selv synes er svære.

Deltagelse i et gruppeforløb er uden brugerbetaling.

FOR ADOPTANTER

Eneadoptant- og eneforsørgergrupper

Eneadoptantgrupper (Sjælland og Fyn) er et tilbud til eneadoptanter, hvor man får mulighed for at mødes med andre eneadoptanter og dele og drøfte de særlige udfordringer og glæder, som livet som eneadoptant har at byde på. Gruppen giver mulighed for at dele og lytte til det, der ellers ikke altid er mulighed for at tale om, og som er tabubelagt eller bare er svært med de særlige behov, som adopterede børn altid har, og som eneadoptanter står alene med.

Eneforsørgergrupper (Jylland og Fyn) er et tilbud til eneadoptanter eller adoptanter, som på anden vis er blevet eneforsørger sidenhen.

Gruppeforløbet varetages også her af to gruppeledere, som også er PAS-rådgivere. På samme måde som de øvrige gruppeforløb, er indholdet af grupperne en blanding af uddrag af livsfortælling, temaer og plads til det, deltagerne er optaget af.

Adoptanter, hvis barn er under 18 år, kan deltage i grupperne. Grupperne oprettes og sammensættes i forskellige dele af landet alt efter, hvor tilslutningen er størst. Der er max ti deltagere og to gruppeledere (PAS-rådgivere) i gruppen.

Et gruppeforløb består af max. 45 mødetimer fordelt på møder, der varer op til 5 timer fordelt på et halvt til et helt år. Der afholdes ca. et gruppemøde om måneden med undtagelse af ferieperioder. Gruppemødet ligger, så vidt muligt, på den samme ugedag hver måned, og deltagerne forpligter sig til at deltage i samtlige otte gruppemøder.

Deltagelse i et gruppeforløb er uden brugerbetaling.

Forældregrupper til adoptivforældre med teenagere

Ankestyrelsen tilbyder, som et nyere tilbud, forældregrupper til adoptivforældre med teenagere. Tilbuddet er indført på baggrund af PAS-rådgivernes erfaringer med, at teenagetiden er en tid, hvor identitet og spørgsmål om, "hvem er jeg" kommer til udtryk på forskellige måder. I denne tid "gennemgår" barnet/det unge menneske det "materiale", som er inde i dem og som skal være med til at danne den identitet, der skal bæres inde i dem ind i voksenlivet. Teenagetiden kan være ekstraordinær svær og voldssom udover, hvad unge, der ikke har oplevet adoption, går igennem.

Der er ingen brugerbetaling, og denne type af gruppe fungerer lidt på samme måde som vores andre gruppetilbud med uddrag af livshistorie, tematiseringer og det, der rører sig i gruppen.

Det har med tiden vist sig, at eneadoptanter og eneforsørgere med fordel kan deltage i forældregrupperne, da det har været svært at få samlet nok eneadoptanter/eneforsørgere inden for et givent geografisk område. Ved at samle grupperne har det været muligt hurtigere at give dem, der har tilmeldt sig vores venteliste, et tilbud om deltagelse i en gruppe, end hvis de skulle have ventet på en af "special-grupperne".

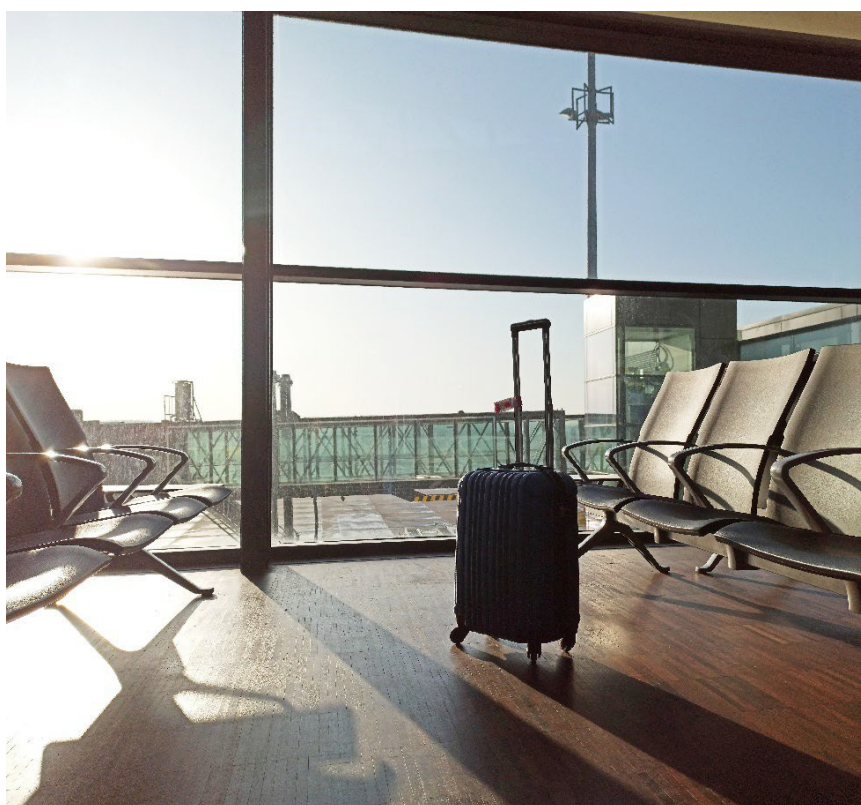
Obligatorisk rådgivning i forbindelse med hjemtagelse af barn

Den obligatoriske PAS-rådgivning i forbindelse med hjemtagelse af barnet kaldes også for "fase 4", fordi rådgivningen er indført som en forlængelse af undersøgelses- og godkendelsesforløbet for kommende adoptanter (fase 3).

Den obligatoriske rådgivning er uden brugerbetaling, og hvis man adopterer som par, skal begge forældre deltage i seks rådgivningstimer.

Når adoptivforældre har accepteret matchningen med et barn, skal adoptivforældrene modtage tre timers rådgivning, inden barnet hjemtages. Rådgivningen skal foregå inden for tre måneder inden hjemtagelsen, hvis dette er muligt. Det er ikke muligt at overføre ubrugte rådgivningstimer før hjemtagelsen til efter hjemtagelsen.

Inden for de første tre måneder, efter at adoptivforældrene har hjemtaget barnet, skal adoptivforældrene modtage yderligere tre timers obligatorisk rådgivning, som kan foregå i adoptantens hjem af hensyn til roen omkring barnet. Rådgivningen skal som udgangspunkt være afsluttet inden tre måneder efter hjemtagelsen.

Rådgivningen både før og efter hjemtagelsen tager udgangspunkt i adoptivforældrenes egne tanker og følelser om adoptionen og det nye liv som adoptivfamilie. PAS-rådgiveren bidrager med relevante temaer, som rådgiveren bringer op. Det handler blandt andet om, at forældrene får blik for, hvad barnet bruger af overlevelsestrategier, og hvordan disse ofte "snyder" forældrene til at tro, at situationen er nemmere for barnet, end den egentlig er.

Hvis familien har brug for hjælp til, hvad de skal fokusere på i forbindelse med den obligatoriske rådgivning, kan PAS-rådgiveren tage fat på forskellige temaer, der er relevante for en god modtagelse og en god start på et nyt familieliv. Temaerne kan understøttes af både film og undervisning om barnet i adoptionsprocessen.

Obligatorisk rådgivning i forbindelse med hjemtagelsen er uden brugerbetaling.

Rådgivning i forbindelse med matchning

Som kommende adoptant har man mulighed for at modtage rådgivning hos en PAS-rådgiver, når man bliver matchet med et barn. Det betyder, at man kan tale med en PAS-rådgiver om, hvad barnet har brug for af særlig omsorg, eller hvad det kan være vigtigt at have blik for i forhold til dette barns specifikke ud- viklingsbehov. Det giver de kommende adoptanter mulighed for at mærke efter, om de har de fornødne ressourcer, der skal til.

Denne type samtale er et tilbud til kommende adoptanter før den endelige stillingtagen, og er etableret for at styrke adoptanternes endelige stillingtagen, og dermed mindske risikoen for sammen- brud i adoptionen under eller efter hjemtagelsen af barnet

PAS-rådgiveren kan rådgive ved, sammen med adoptanten, at gennemgå de lægelige papirer fra et psykologisk perspektiv.

Hermed kan man få hjælp til at vurdere, hvilke særlige behov for omsorg og opmærksomhed barnet kan have brug for både nu og senere, og hvad dette vil kræve af adoptanten.

Rådgivningen hos en PAS-rådgiver er uden brugerbetaling og er normalt 2-3 timer en eller to gange.

Temaeftermiddage

Temaeftermiddage bliver arrangeret af Ankestyrelsen og afholdes af PAS-rådgivere.

Møderne varer mellem to og fire timer og er tilrettelagt ud fra, hvad der rører sig blandt de adoptanter, der bruger PAS-rådgivningen, eller i et samarbejde med eksempelvis Adoption og Sam- fund, Danish International Adoption (DIA) og Familieretshuset.

Eksempelvis har de seneste møder handlet om midlertidig place- ring og samvær med biologiske forældre, som er et nuværende og vigtigt tema ved national adoption. Derudover er der afholdt temaeftermiddage om traumeomsorg, racisme og meget andet.

FOR FAGPERSONER

Undervisning til fagpersoner

Ankestyrelsen tilbyder gratis undervisning om adoptionsspecifikke forhold til forskellige typer af institutioner, skoler, kommuner (herunder sagsbehandlere, sundhedsplejersker, psykologer og ligeledes til familieafdelinger, socialforvaltninger og PPR kontorer), seminarer, universiteter, efterskoler, psykiatere mv. Det vil sige til alle fagpersoner, som kan profitere af denne viden.

Undervisningen har særligt fokus på barnets institutionsliv og muligheder for tilknytning. Der lægges også vægt på forhold og perspektiver, som den professionelle voksne skal være op- mærksom på i mødet med det adopterede barn og dets forældre.

Der er tale om undervisning af generel karakter. Det vil sige, at konkrete børn ikke kan drøftes (konkrete udfordringer kan godt drøftes).

Undervisning til fagpersoner er uden brugerbetaling.

Kapitel 5: Adoption i tal og forskning

ADOPTIONER

Antallet af internationale og nationale adoptioner stiger og falder gennem årene. De seneste mange år er antallet af internationale adoptioner til Danmark dog faldet betydeligt.

Antal internationale og nationale adoptioner de seneste fem år er vist herunder.

ANTAL ADOPTIONER

Tabel 1. Antal internationale og nationale adoptioner, 2017-2021

År	2017	2018	2019	2020	2021
Internationale adoptioner*	77	65	43	22	32
Nationale adoptioner	21	9	25	40	34

*Kilde: Udviklingen i alder og ventetider 2019-2021. Antallet af internationale adoptioner i Danmark.

**Kilde: Adoptionsnævnets årsberetning 2021. Børn anvist til national adoption

FORSKNING OG VIDENSDELING

I oktober 2014 blev der indgået en politisk aftale om et nyt adoptionssystem i Danmark. En del af aftalen var at igangsætte forskning, som dels kunne belyse adoptionsområdet i Danmark, dels kunne fortælle om, hvilken betydning åbenhed har for trivsel og livskvalitet hos den adopterede.

Resultaterne kan vi bruge til at udvikle praksis i Ankestyrelsens adoptionsforberedende kurser og PAS-rådgivningen, herunder i supervisionen af PAS-rådgiverene.

Ankestyrelsen er en del af et internationalt samarbejde på adoptionsområdet. Her udveksles viden og erfaringer om metoder og praksis på tværs af samarbejdslande, herunder forskning. På samme måde deler og udveksler vi vores store erfaring fra PAS- rådgivernes arbejde med mange andre lande.

Det er vores egen store erfaring og viden på adoptionsområdet koblet med de udviklingsteorier, traumatologien og andre teorier, som vi læner os op af, der har givet PAS-ordningen den udvikling, som vi har set gennem årene.

En undersøgelse lavet af Det Nationale Forsknings- og Analyse- center for Velfærd, VIVE i 2017 viser, at langt de fleste adopterede i Danmark klarer sig godt ([link nedenfor](#)). Undersøgelsen handler om adopterede fra årgangene 1989 til 1994. Børnene vokser op i forholdsvis

ressourcestærke familier, og de klarer sig stort set lige så godt i uddannelsessystemet som jævnaldrende ikke-adopterede. Analysen viser imidlertid også, at de adopterede på nogle områder er mere udsatte end ikke-adopterede børn og unge.

Eksempelvis bliver 7 procent af de adopterede anbragt uden for hjemmet, inden de fylder 18 år, mens 18 procent har en psykiatrisk diagnose, når de er fyldt 20 år. De tilsvarende tal blandt deres jævnaldrende ikke-adopterede er henholdsvis 5 og 9 procent.

[At vokse op som adopteret i Danmark](#)

Aalborg Universitet har i 2017 udarbejdet en rapport om emnet "Åbenhed i adoption og betydningerne heraf" (link nedenfor).

Rapporten danner grundlag for en fælles forståelse for begrebet "åbenhed". Rapporten er en bred undersøgelse af, hvordan åbenhed forstås og praktiseres, og om der er måder at praktisere åbenhed på, som har og får forskellige betydninger for den adopterede.

[Åbenhed i adoption og betydningerne heraf](#)

Kapitel 6: Indlæg fra Anita

Anita Berner er chefkonsulent, faglig leder af PAS-ordningen og De Adoptionsforberedende Kurser (DAK) samt autoriseret psykolog.

”Som faglig leder af PAS-ordningen vil jeg fremhæve den udvikling, som tilbuddene i ordningen giver alle brugerne af vores ordning (kommende adoptanter, adoptanter og adopterede børn og voksne).

Med den vifte af tilbud, vi har nu, kan PAS-rådgiverenes massive kompetence- og erfaringsgrundlag på det adoptionsspecifikke område bringes i spil til gavn for adoptivfamilier og adopterede igennem hele livet.

Alle PAS-rådgiverne har erfaringer med, hvad der rører sig, når kommende adoptanter bliver matchet med et barn, og gør sig overvejelser i denne meget pressede fase af adoptanternes liv. Derefter kommer erfaringerne med Fase 4, som er rådgivning lige inden og efter modtagelsen af barn. Hvad bevæger der sig i adoptanternes tanker og følelser på dette tidspunkt, og hvordan støttes adoptanterne bedst? En ny rådgivningssituation er knyttet til det voksende antal adoptioner, hvor de biologiske forældre ikke har givet samtykke til adoptionen. Hvis barnet på dette tidspunkt er ”midlertidigt placeret” hos de kommende adoptanter, lærer vi noget om, hvad denne usikkerhed betyder for barnet og for adoptanterne. Herefter kommer de 20 timers rådgivning, der er til rådighed til alle familier, som giver en stor mangfoldighed i erfaringerne med forælderådgivning fra modtagelse af barnet til barnets 18. år.

Efter barnets 18. år tilbydes den nu voksne adopterede rådgivning (ved ansøgning herom), og denne rådgivning er en mulighed for alle adopterede uden øvre aldersgrænse. Jeg tror, at den ældste, der bruger vores tilbud om voksenrådgivning, er næsten 80 år.

Ud over den individuelle PAS-rådgivning henter vores målgruppe også hjælp og støtte til udvikling i vores mange gruppetilbud.

For at kunne være et landsdækkende tilbud er vi begyndt at lave weekendbørnegrupper. Det gør vi for at gøre det muligt for de børn, der ellers har for lang transport til et gruppetilbud. Deltagelse i en weekendbørnegruppe er naturligvis helt anderledes end at deltage i en almindelig børnegruppe nogle timer op til et par gange om måneden. Ud over vigtige temaer, der er knyttet til adoption, bliver det at være en del af en gruppe to weekender og der have et sammenhold i sig selv noget, børnene ikke kan undgå at træne, og som mange adopterede børn profiterer af.

Det kalder vi i fagsprog ”sekundær gevinst”.

Voksengrupperne synes særligt forløsende for deltagerne, når de får mulighed for at genkende og spejle sig i de andre deltagere. Fastlåste tanker og følelser kan blive bearbejdet og løst. Nogle beskriver deres deltagelse i en sådan gruppe som det bedste, der er sket i deres liv.

Siden sidste evaluering har vi startet forældregrupper til teen-agere. I disse grupper inkluderer vi med fordel også eneadoptanter og eneforsørgere. Det har vist sig, at vi her kan gøre en

særlig indsats, da teenagetiden er en ny mulighed for forældrene for at prøve at forstå, hvad deres ofte vilde, uregerlige, depressive eller uadadreagerende teenagere prøver at fortælle dem, som de ikke selv har ord for. Det er nogle rørende tilbagemeldinger, denne gruppe af forældre giver. Forældrenes oplevelser af at stå helt alene med særlige udfordringer bliver ofte afløst af en følelse af selv "at høre til" sammen med da andre og have mulighed for at dele og tage imod.

Ved midlertidig placering har vi opdaget, at adoptanterne ligesom "holder på sig selv" og falder følelsesmæssigt sammen, når adoptionen endelig juridisk går igennem. Processen er meget hård for adoptanterne og derfor af betydning for det relations- og tilknytningsarbejde, som forældrene samtidig skal være nærværende i med barnet. Det er vigtigt for barnets udvikling at støtte disse sår- bare forbindelser mellem adoptant og barn og dermed en vigtig opgave for PAS-rådgiverne.

Ved at tilbyde PAS-rådgivning efter matchning af forældre og barn får vi sidestillet kommende adoptanters behov for støtte og forståelse af psykologisk karakter med den pædiater rådgivning (lægefaglige rådgivning), der har været tilbudt adoptanterne i flere år. PAS-rådgiveren kan her støtte sig op af beskrivelserne af barnet, som de kommende adoptanter kan have med sig, og ligeledes støtte adoptanterne til at reflektere over, hvad det vil kræve af dem hver for sig og sammen som par at adoptere det konkrete barn.

Når det kommer til temaeftermiddage, er der, siden sidste evaluering, nye temaer, som vi har taget fat på. Blandt andre temaer, har temaet om traumeomsorg været populært. Ligeledes har temaer som sanseintegration hos adopterede børn og "I er ikke mine rigtige forældre" trukket deltagere til. Racisme, tilknytning versus tilpasning samt temaet om samvær – national adoption, har også været udbudt og gennemført med succes.

Den danske PAS-ordning er et unikt redskab til at støtte adoptivfamilier og adopterede med at håndtere de særlige adoptionsrelaterede udfordringer. Internationalt set er der stor nysgerrighed på og interesse for den danske ordning, som opleves som meget kvalificeret."

Kapitel 7: Evaluering

OPSUMMERING

Tilbagemeldinger til Ankestyrelsen er langt overvejende positive. Der er ønsker til forbedringer og ideer til fortsat udvikling af tilbuddene, men også en glæde over, at der eksisterer et tilbud, som kan have afgørende betydning for det enkelte adoptivbarn og den enkelte adoptivfamilies trivsel.

Ankestyrelsen er glad for, at både adopterede, adoptanter og fag- personer tager sig tid til at besvare udsendte spørgeskemaer.

Dette giver os et indgående kendskab til, hvad der fungerer, og hvad vi skal ændre – samtidig er det en uvurderlig hjælp til at give os nye ideer på PAS-området.

Kommentarer til ordningen og inputs til forbedringer indgår derfor i Ankestyrelsens videre udvikling af PAS-ordningen.

Således har vi nu fået blik for, at der kan være en ide i at udvide vores børnegrupper, så også forældrene deltager samtidig med børnene. På den måde får vi skabt nogle familiegrupper, hvor hele familien lærer af andre familier støttet af to PAS-rådgivere.

Der er generelt enighed om, at der ønskes flere PAS-rådgivnings- timer end de nuværende 20 timer. Mange familier står i store ud- fordringer og bruger deres 20 timer længe inden barnet fylder 18 år. Hvis udfordringerne betyder, at far eller mor ikke er på arbejdsmarkedet, så er det ikke sikkert, at der er råd til selv at betale for rådgivning ud over de 20 timer.

Både undervisning til studerende og til fagpersoner i institutioner og skoler bidrager til at ud- brede en nødvendig viden om adoptivbørns særlige forudsætninger.

Ankestyrelsen oplever en stor interesse for tilbuddene inden for PAS, og samtidig er adoptan- ter, adoptivfamilier og professionelle enige om, at PAS gør en forskel.

På de følgende sider er evalueringerne af de enkelte PAS-tilbud beskrevet enkeltvis.

7.1 EVALUERINGEN AF DEN ALMINDELIGE PAS-RÅDGIVNING TIL ADOP-TIVFAMILIER

Alle adoptivfamilier har mulighed for fra 1. januar 2016 at modtage rådgivning 20 timer pr. adopteret barn.

Rådgivningen er et tilbud om at støtte forældre i den særlige for- ældreopgave og er derfor rettet til adoptanterne som omsorgsgivere og dermed indirekte til adoptivbørnene. Rådgivningen tilbydes i forbindelse med nationale og internationale fremmedadoptioner og gælder, indtil barnet fylder 18 år.

Adoptivforældrene retter selv henvendelse til en PAS-rådgiver med henblik på at starte et forløb. PAS-rådgiverne er fordelt over hele landet. Der er en egenbetaling på 100 kr. pr. rådgivnings- time, som betales direkte til rådgiveren.

Ankestyrelsen har modtaget 749 besvarelser fra adoptanter i perioden fra den 1. januar 2017 til den 31. december 2021. Spørge- skema til adoptanter kan findes under bilag.

Respondenterne har været både eneadoptanter (9 procent) og par (91 procent). 16 procent af parrene lever ikke sammen længere.

Antal rådgivningstimer

Størstedelen af respondenterne har modtaget mellem en og ti timers rådgivning.

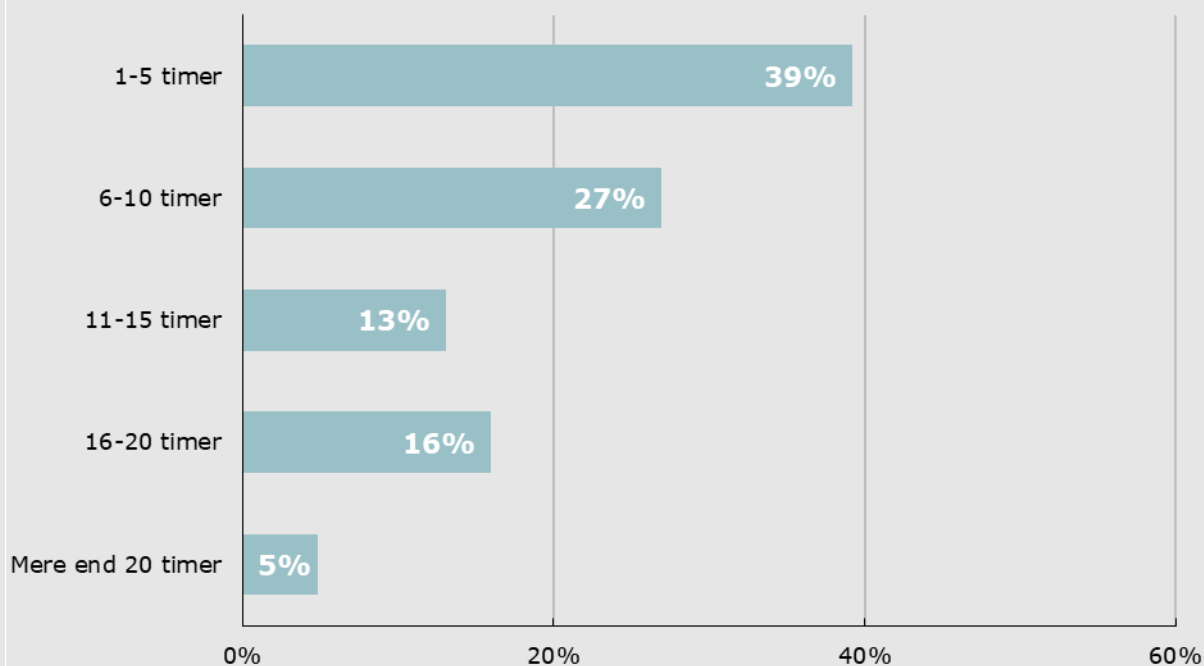
Dispensation til mere end 20 timers rådgivning gives kun i tilfælde og kun efter en konkret og individuel vurdering. Der skal være tale om alvorlig og livstruende sygdom eller dødsfald i nærmeste familie eller ved uforudsete og komplicerede forløb i forbindelse med modtagelsen af barnet.

Hvis barnet er midlertidigt placeret i forbindelse med adoption uden samtykke, har disse ret til flere timer udelukkende ved at anmode Ankestyrelsen om det.

Kun fem procent har modtaget mere end 20 timers rådgivning.

FIGUR 1 HVOR MANGE TIMERS RÅDGIVNING HAR DU SAMLET SET MODTAGET VED DET SENE-STE RÅDGIVNINGSFORLØB?

KILDE: ANKESTYRELSENS SPØRGESKEMA

Udbytte af rådgivningen

96 procent af respondenterne oplyser, at rådgivningen har været brugbar (nogen eller høj grad) i forhold til at håndtere de udfordringer og problemer, de har oplevet.

Fire procent oplyser, at der i mindre eller i ringe grad har været en brugbar rådgivning.

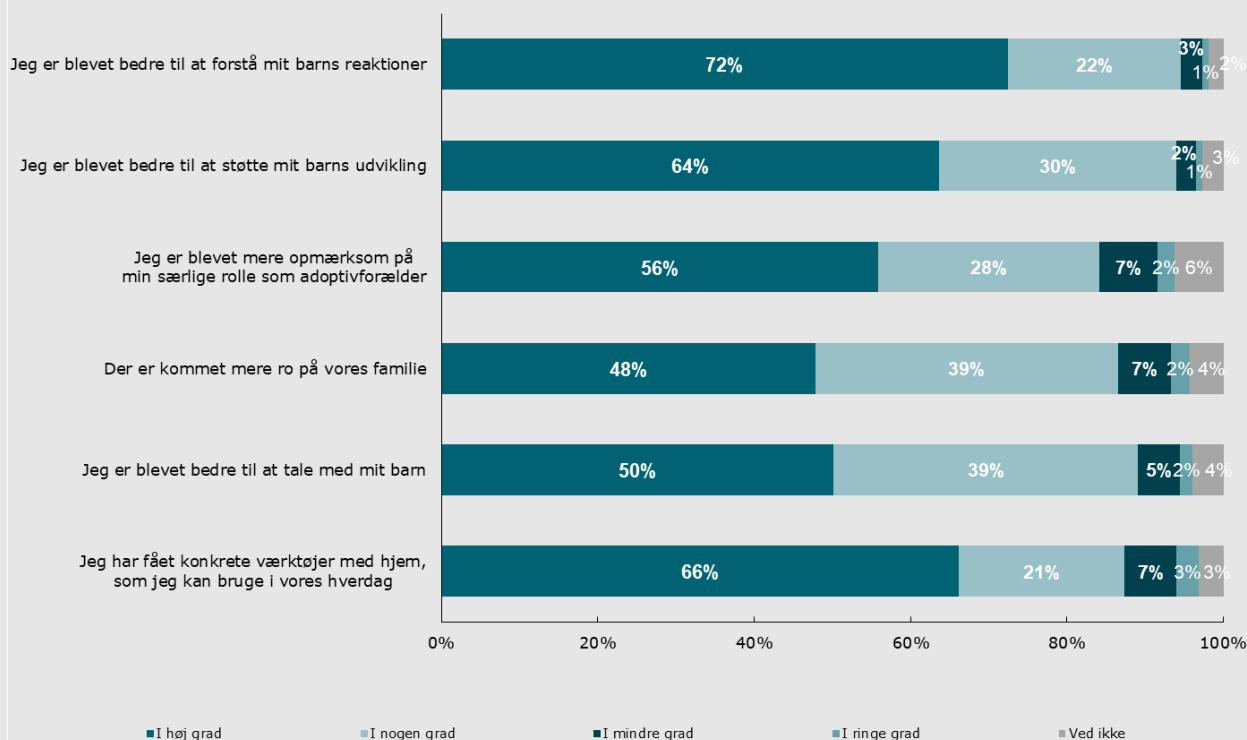
Hele 94 procent af adoptanterne giver udtryk for, at de i høj grad/i nogen grad er blevet bedre til at forstå barnets reaktioner. Desuden er langt størstedelen blevet bedre til at tale med deres barn og støtte barnets udvikling.

Mere end 80 procent af adoptanterne oplyser, at de - som følge af rådgivningen - er blevet mere opmærksomme på deres særlige rolle som adoptivforældre, og der er kommet mere ro på deres familie.

Endelig angiver næsten 90 procent af adoptanterne, at de har fået konkrete værktøjer, som de kan bruge i hverdagen.

FIGUR 2 HVOR ENIG ELLER UENIG ER ADOPTANTERNE I FØLGENDE UDSAGN

KILDE: ANKESTYRELSENS SPØRGESKEMA

Respondenternes vurdering af PAS-ordningen

99 procent af respondenterne vil søge PAS-rådgivning igen, hvis de har behov for yderligere hjælp. Samme antal vil anbefale PAS-rådgivningen til andre adoptanter.

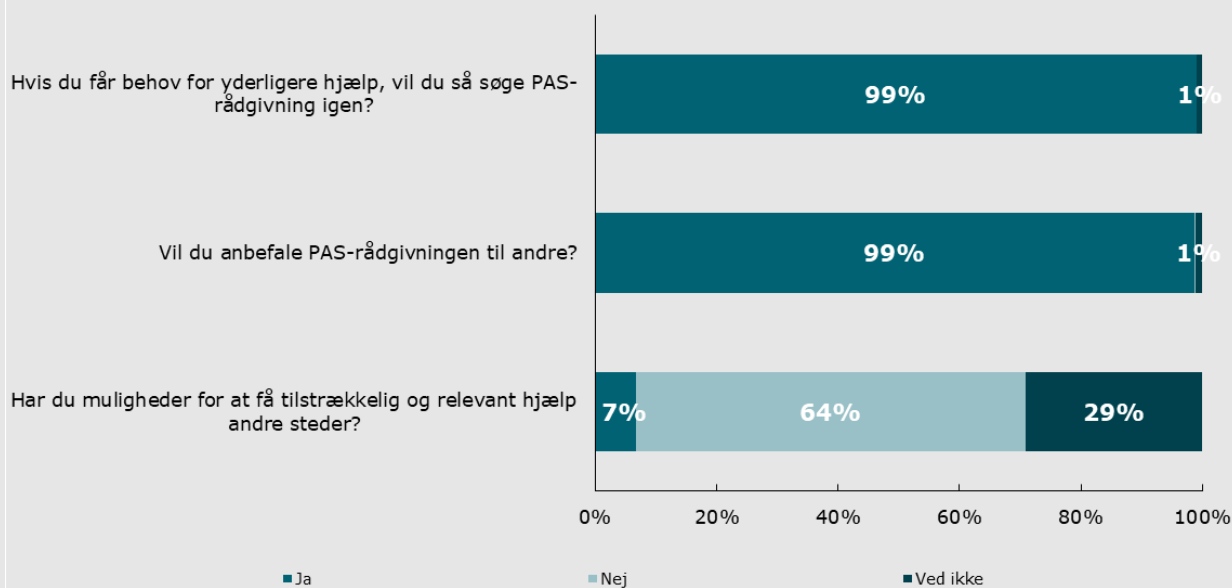
Hovedparten mener ikke eller er i tvivl, om de kan få tilstrækkelig og relevant hjælp uden for PAS-tilbuddet.

De respondenter, som har svaret, at de har mulighed for at få tilstrækkelig og relevant hjælp andre steder, nævner blandt andet kommunens sundhedsplejerske, venner, der også har adopteret, forsikring og deltagelse i PAS-tilbuddet "Børnegrupper".

Flere af respondenterne har oplyst, at de har fået hjælp fra eksempelvis kommunen, private psykologer og skolepsykologer. De har fået en god, men ikke tilstrækkelig hjælp, da behandlerne ikke har haft viden om adoption.

FIGUR 3 VURDERING AF PAS-ORDNINGEN OG MULIGHED FOR HJÆLP FRA ANDRE STEDER

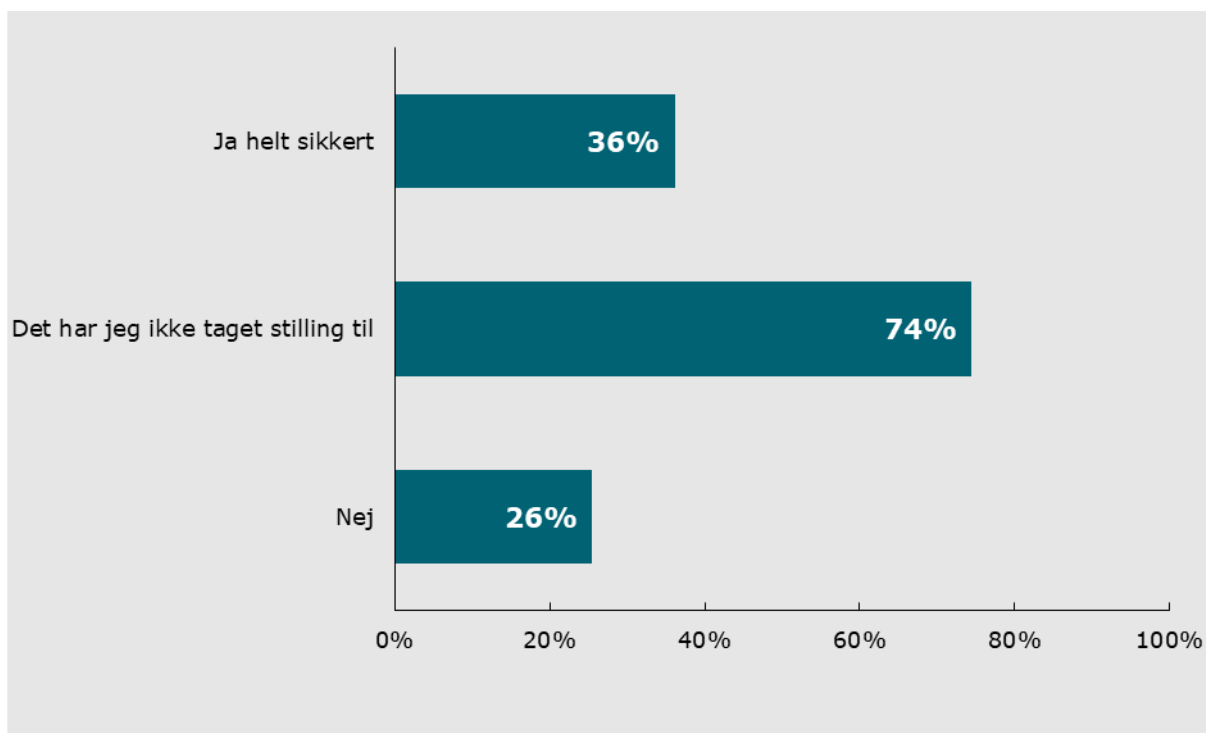
KILDE: ANKESTYRELSENS SPØRGESKEMA

Egenbetaling

Adoptanter skal selv betale 100 kroner pr. rådgivningstime, som betales direkte til rådgiveren.

26 procent af respondenterne svarer, at de ikke ville have opsøgt rådgivningen, hvis de selv skulle betale det fulde beløb.

FIGUR 4 VILLE ADOPTANTEN HAVE OPSØGT OG MODTAGET RÅDGIVNING, HVIS DE SELV SKULLE BETALE DET FULDE BELØB FOR RÅDGIVNINGEN?

Størstedelen af dem, der ikke ville opsøge rådgivning, hvis de selv skulle betale, angiver blandt andet som grund, at de ikke har råd til rådgivningen, og at det er en stor ekstraudgift umiddelbart efter en adoption.

Respondenternes bemærkninger til PAS-rådgivningen

Respondenternes kommentarer til PAS-rådgivningen er langt overvejende positive. Flere nævner, at rådgivningen har haft afgørende betydning for deres familie og givet dem redskaber til bedre at forstå, imødekomme og hjælpe deres børn i forhold til de udfordringer, som opstår.

Flere nævner også, at muligheden for adoptionsspecifik rådgivning og sparring er unik, fordi den ikke findes andre steder. Den lave egenbetaling fremhæves som grund til, at mange søger rådgivning i god tid, inden problemerne føles for store, og modtager den rådgivning, som de har brug for til at takle hverdagen.

Der er blandt respondenterne også et ønske om, at antallet af til-delte rådgivningstimer i højere grad skal afspejle barnets konkrete behov, da nogen kan have brug for mere end 20 timers rådgivning. Ligeledes er der et ønske om at udvide rådgiverkorpset, både i antal, men også på en sådan måde, at rådgivningen kan udvikles til også at omfatte terapi.

Der er også et ønske om, at adoptivfamilien har mulighed for at bruge rådgiveren i en given institution, skole eller lignende i forbindelse med et konkret barns udfordringer. Dette er ikke muligt i dag, da omtale af et konkret barn og arbejdet med et konkret barns vanskeligheder er en opgave, som er forankret i kommunen.

Flere af adoptanterne oplyser, at der ikke har været ret stor viden om familier med adoptivbørn, hverken i dagpleje, børnehave eller skoleregi, og at de derfor har skullet kæmpe/råbe

højt for at få hjælp. Det har således været af stor betydning, at der har været en PAS-rådgiver, de kunne støtte sig op ad.

Afslutningsvis er der et ønske om, at PAS-ordningen bliver mere synlig, så flere får mulighed for at benytte sig af ordningen.

Ankestyrelsen oplyser alle adoptanter om muligheden for at benytte PAS-rådgivningen på de adoptionsforberedende kurser og ved uddeling af foldere om den obligatoriske rådgivning. Oplysning om PAS sker også gennem Ankestyrelsens hjemmeside, ved vejledning gennem DIA og ved oplysning gennem Familieretshuset.

7.2 EVALUERINGEN AF DEN OBLIGATORISKE RÅDGIVNING TIL ADOPTIVFAMILIER

Obligatorisk rådgivning

Evalueringen handler om den obligatoriske rådgivning til adoptivfamilier umiddelbart før og efter hjemtagelsen. Den obligatoriske rådgivning kaldes også "fase 4", da rådgivningen er en naturlig forlængelse af de tre faser i forløbet vedrørende godkendelse til adoption.

Der går ofte lang tid mellem det adoptionsforberedende kursus og hjemtagelsen af barnet. Derfor er den obligatoriske rådgivning blandt andet en vigtig opfriskning af den viden, som adoptanterne tilegnede sig på det forberedende kursus.

Adoptanterne retter selv henvendelse til den PAS-rådgiver, som de ønsker at modtage rådgivning hos. Rådgivningen skal modtages inden for tre måneder op til hjemtagelsen (tre timers rådgivning). Inden for de første tre måneder efter hjemtagelsen skal adoptanterne igen modtage rådgivning (tre timers rådgivning).

Rådgivningen efter hjemtagelsen kan, af hensyn til barnet, foregå i adoptanternes hjem. Rådgivningen er uden brugerbetaling.

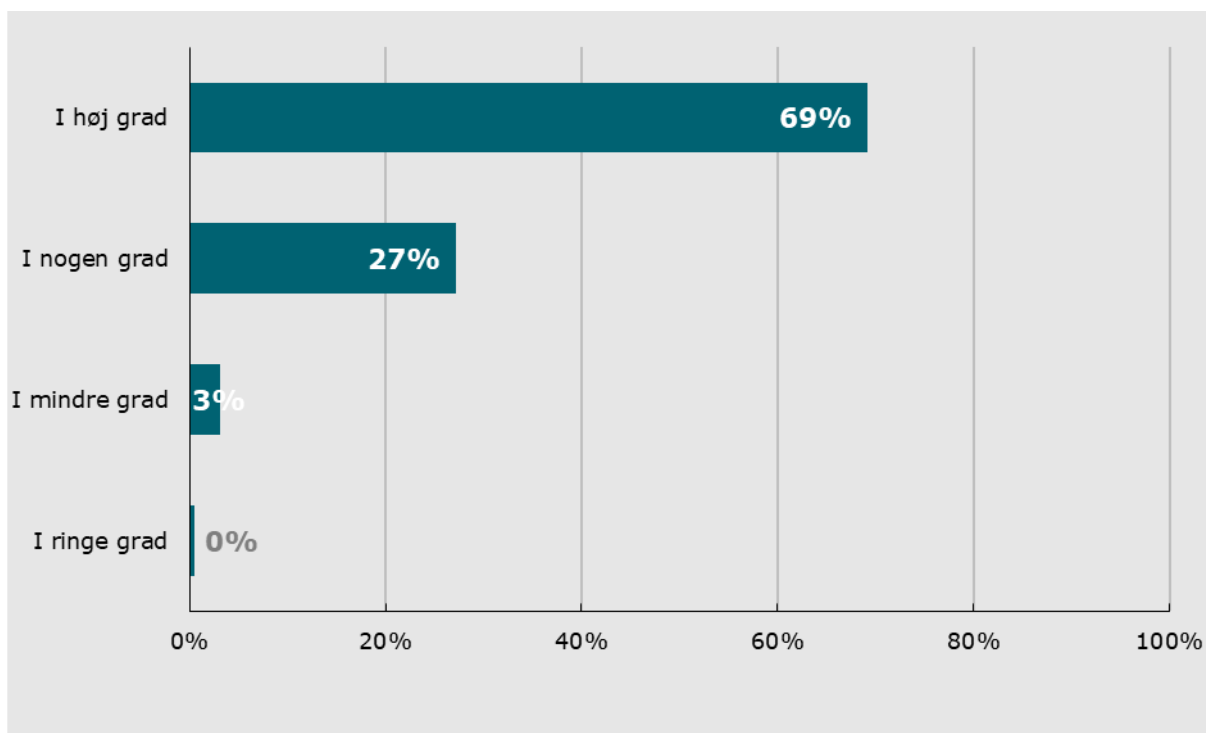
Ankestyrelsen har for perioden 1. januar 2017 til 31. december 2021 oprettet 227 besvarelser sendt fra adoptanter vedrørende obligatorisk fase 4 rådgivning.

Respondenterne har været både eneadoptanter (7 procent) og par (93 procent).

Udbytte af rådgivningen

Langt størstedelen af respondenterne svarer, at rådgivningen i høj grad eller i nogen grad var brugbar i forhold til at håndtere de udfordringer, som de stod over for.

FIGUR 5 I HVOR HØJ GRAD HAR PAS-RÅDGIVNINGEN VÆRET BRUGBAR I FORHOLD TIL AT HÅNDTERE DE UDFORDRINGER OG PROBLEMER, SOM ADOPTANTEN HAR OPLEVET?

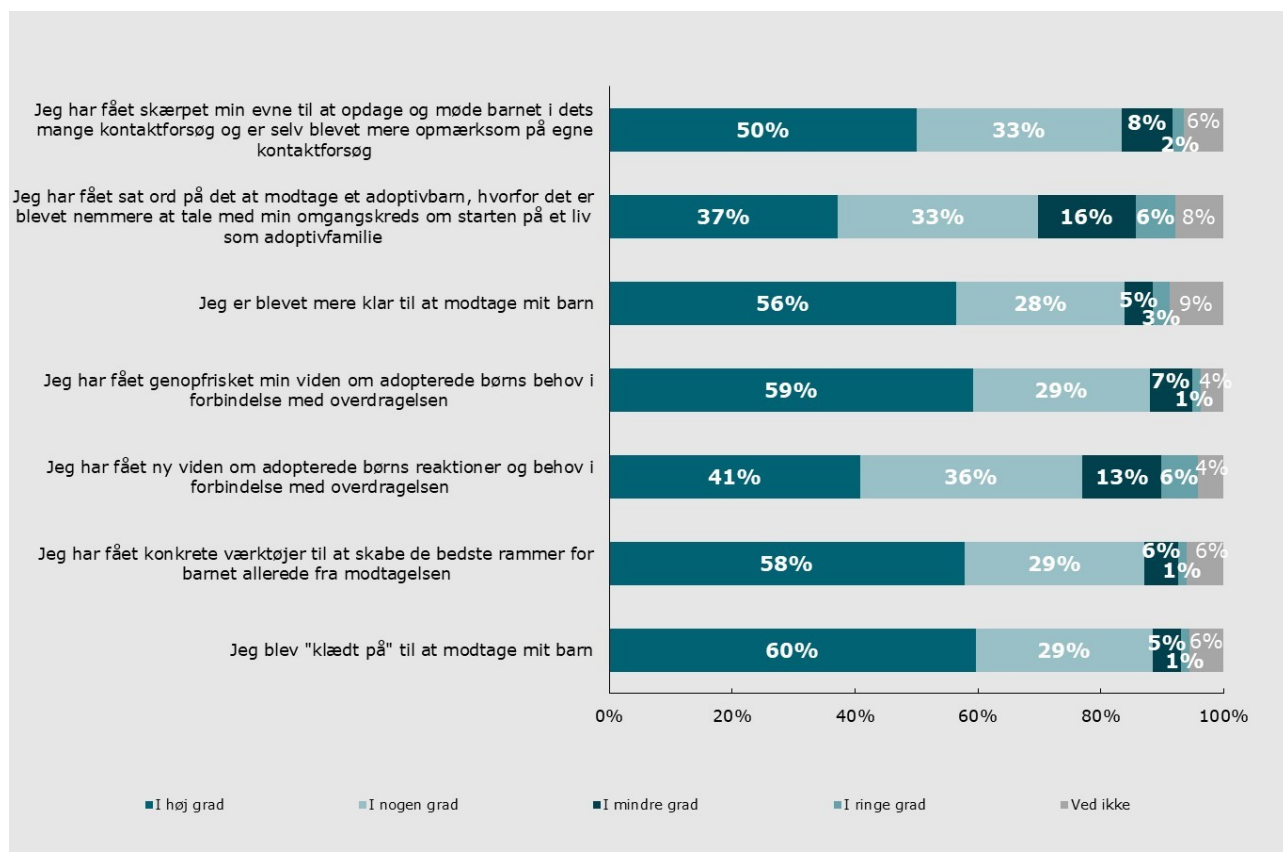
89 procent af adoptanterne giver udtryk for, at de i nogen eller i høj grad er blevet "klædt på" til at modtage deres barn, 84 procent at de i nogen eller i høj grad er blevet mere klar til at modtage deres barn.

70 procent oplyser, at de i nogen eller høj grad har fået sat ord på det at modtage et adoptivbarn.

87 procent af adoptanterne oplyser, at de som følge af rådgivningen har fået konkrete værktøjer til at skabe de bedste rammer for barnet allerede fra modtagelsen. Samtidig giver 77 procent af adoptanterne udtryk for, at de har fået ny viden om barnets behov og reaktioner i forbindelse med overdragelsen.

88 procent oplyser at have fået genopfrisket deres viden om barnets behov, og 83 procent oplyser, at de har fået skærpet deres evne til at opdage og møde barnet i dets mange kontaktforsøg og er selv blevet mere opmærksom på egne kontaktforsøg.

FIGUR 6 HVOR ENIG ELLER UENIG ER ADOPTANTEN I FØLGENDE UDSAGN?

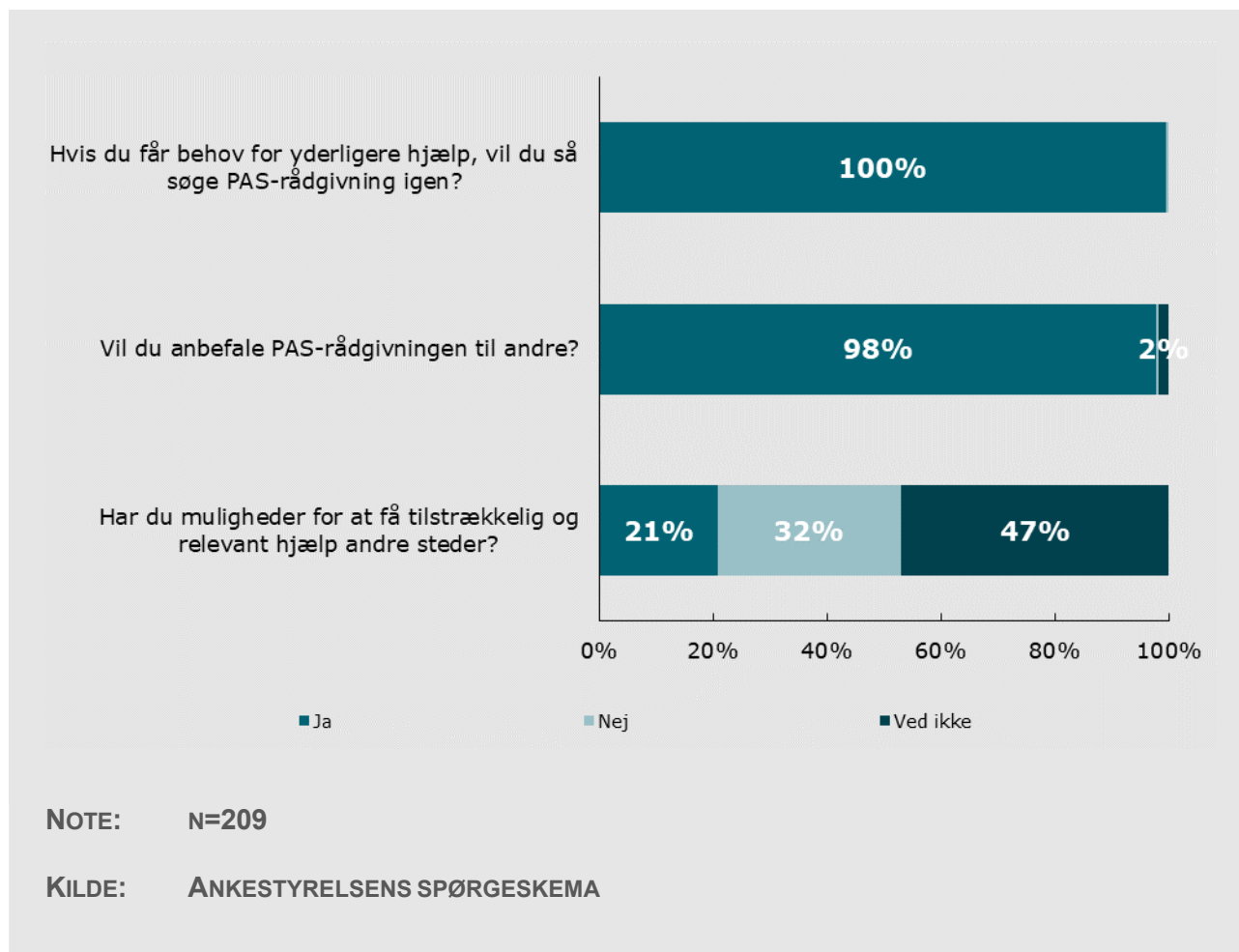
Adoptanterne kommenterer blandt andet, at de har fået en over-ordnet god vejledning om at modtage et barn. Flere nævner, at de specielt havde glæde af rådgivningen efter hjemtagelsen og har et ønske om at fordele timeantallet henholdsvis før og efter hjemtagelsen anderledes, så der modtages flere timer efter hjemtagelse end før hjemtagelse.

Andengangsadoptanter nævner, at de specielt har haft glæde af at bruge rådgivningen til at adressere eventuelle eller potentielle søskendeproblematikker.

Ud af 209 adoptanter svarer 208, at de vil opsøge PAS-rådgivning igen, hvis de får behov for yderligere hjælp. 98 procent af adoptanterne vil anbefale PAS-rådgivning til andre. Langt størstedelen af adoptanterne svarer "nej" eller "ved ikke" til spørgsmålet, om de har mulighed for at få tilstrækkelig og relevant hjælp andre steder.

De, som svarer, at de kan finde hjælp andre steder, nævner blandt andet sundhedsplejersken, familien og venner, som selv har adopteret.

FIGUR 7 VURDERING AF PAS-RÅDGIVNING OG MULIGHED FOR HJÆLP FRA ANDRE STEDER

Respondenternes bemærkninger til den obligatoriske PAS-rådgivning

Respondenternes kommentarer til den obligatoriske rådgivning er langt overvejende positive. Især rådgivningen efter hjemtagelsen bliver nævnt som meget brugbar, og flere ønsker, at der bliver mulighed for at modtage mere rådgivning efter hjemtagelsen.

De oplever rådgivningen som en rigtig god støtte og en god ordening, hvor der er tilknyttet professionelle, der har viden om adoption og hvilke udfordringer, det kan give at adoptere og være adoptivbarn.

Dog er der også enkelte respondenter, som ikke finder rådgivningen efter hjemkomsten ideel, da den har været meget overordnet, og der var en følelse af, at der blev taget udgangspunkt/drøftet ud fra teori og adoptivbørn generelt i stedet for at tage udgangspunkt i deres konkrete situation. Der skal her mere fokus på den enkelte families reelle behov.

Andre nævner dækningen i landet som dårlig.

Adoptanterne giver udtryk for, at rådgivningen havde stor betydning for deres forberedelse, og at rådgivningen har medvirket til, at de føler sig trygge ved, at de agerer på den rigtige måde i forhold til deres barn.

Adoptanterne ønsker blandt andet, at der bliver mulighed for eksempelvis at maile til en PAS-rådgiver med kortfattede konkrete spørgsmål, som måske ikke kræver en reel rådgivningstid, men som kan have stor betydning i hverdagen.

Andre foreslår en obligatorisk rådgivning for institutioner, som modtager adoptivbørn, da de oplever, at kendskabet til adoptivbørn her kan være minimalt.

Der er ligeledes et ønske om, at der på det adoptionsforberedende kursus kan deltage adoptanter, som kan fortælle om deres oplevelser i forbindelse med hjemtagelsen. Der er også et ønske om at få rådgivning i hjemmet, hvor barnet føler sig tryk.

Derudover er der ønske om en hotline eller lignende og mere fokus på information og kurser til pårørende, fx bedsteforældre.

7.3 EVALUERING AF BØRNEGRUPPER

Børnegrupper

Børnegrupperne er for adopterede børn og unge. Grupperne oprettes efter geografi og barnets alder og kan oprettes i alle dele af landet, når der er børn nok til at oprette gruppen.

Tilbuddet blev introduceret i 2015, og i perioden 2017-2021 har Ankestyrelsen startet 23 børnegrupper.

I perioden 2017-2021 er 20 børnegrupper blevet afsluttet. Børnene har evalueret det forløb, de har været igennem. Denne evaluering inkluderer svar fra disse børnegrupper.

Med i evalueringen er både børnegruppe og weekendbørnegruppe, og børnene har været fra 10-18 år.

Børnene evaluerer gruppeforløbet skriftligt. I denne evaluering er ligeledes medtaget adoptivforældrenes evaluering af gruppeforløbet. Denne evaluering udfyldes ligeledes skriftligt efter endt forløb.

Spørgeskema til børnegrupper og adoptivforældre kan findes under bilag.

Børnenes vurdering af forløbet i børnegrupperne

De fleste børn har været glade for at være med i gruppen. 92 procent af børnene svarer, at det har været godt eller virkelig godt at deltage i forløbet. Ligeledes svarer 96 procent af børnene, at de har følt sig trygge eller meget trygge i gruppen. Et enkelt barn svarer, at det ikke har været godt at deltage, eller at det ikke har følt sig tryk i grupperne.

71 procent af børnene vil anbefale gruppen til andre adopterede, mens 28 procent har sagt måske og 1 procent har sagt nej.

Gruppen styres af PAS-rådgivere. 97 procent af børnene svarer, at de synes gruppelederne har været gode eller meget gode.

De fleste børn synes, at gruppelederne ikke skal gøre hverken mere eller mindre af noget fremover. Det bliver dog nævnt, at nogle gerne ville have haft flere opgaver, og at nogle af børnene gerne ville have haft en plan for, hvad der skulle ske inden starten af gruppemødet. Yderligere bliver der også efterspurgt mere aktivitet eksempelvis som udendørs lege eller gåture.

73 procent af børnene svarer, at de under forløbet har lært noget, som de kan bruge fremover. 21 procent svarer lidt og 6 procent svarer nej.

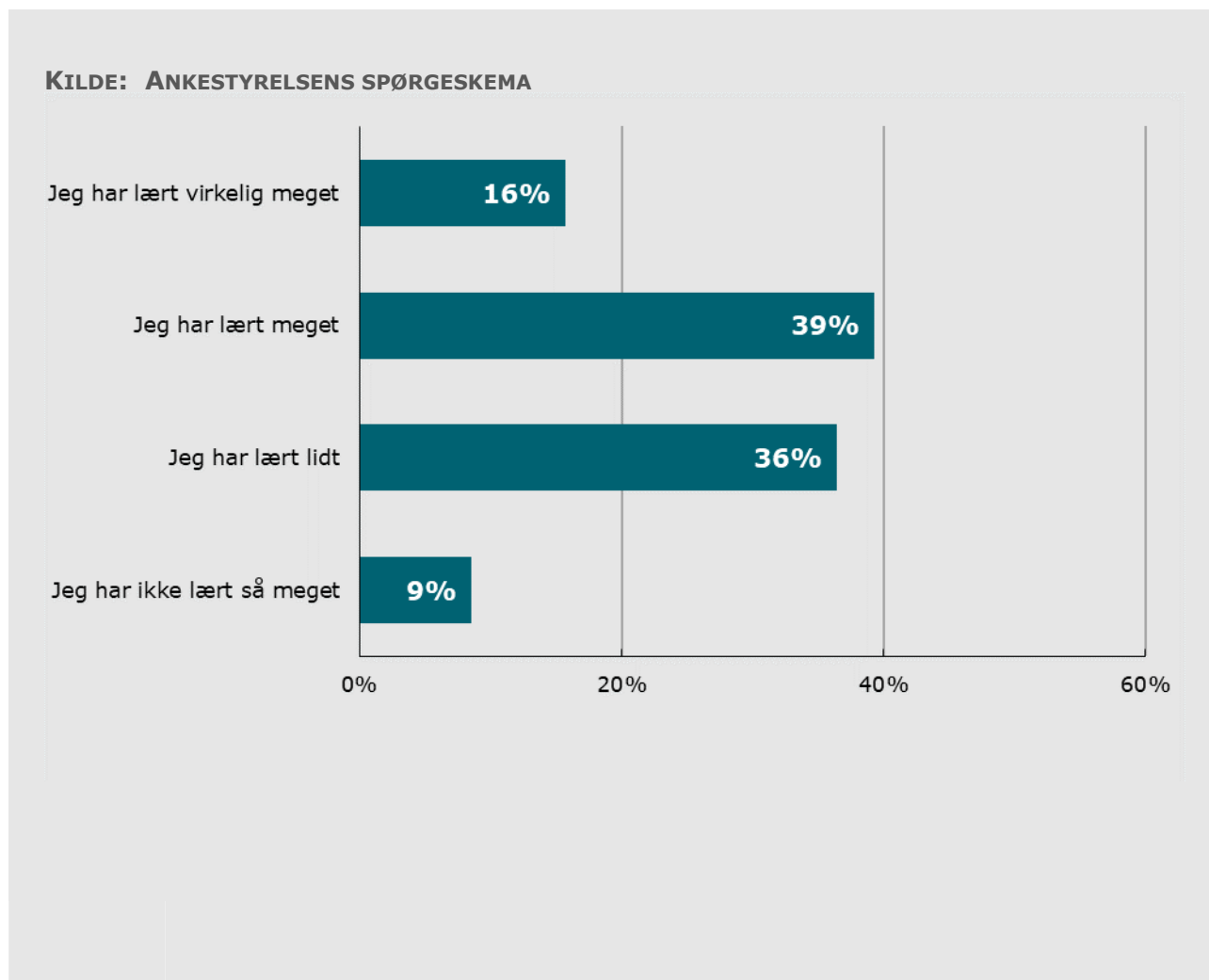
Meget af arbejdet i grupperne handler om barnets identitet og selvopfattelse og om at få barnet til at sætte ord på dette. Hvem er jeg, når jeg kommer fra to lande? Når jeg har to sæt af forældre? Når jeg måske ser anderledes ud?

Dermed er et bærende element i grupperne børnenes egne livshistorier.

Det har været en gennemgående holdning blandt børnene, at det har været godt at møde andre på samme alder og især høre deres historie. Der var tale om et frirum, hvor ingen dømte hinanden, og hvor man kunne møde andre med samme baggrund og dele private ting, som andre deltagere også kunne genkende.

55 procent af børnene giver udtryk for, at de i gruppeforløbet har lært virkelig meget eller meget om sig selv og det at være adopteret. 36 procent af børnene svarer, at de har lært noget og 9 procent svarer, at de ikke har lært så meget.

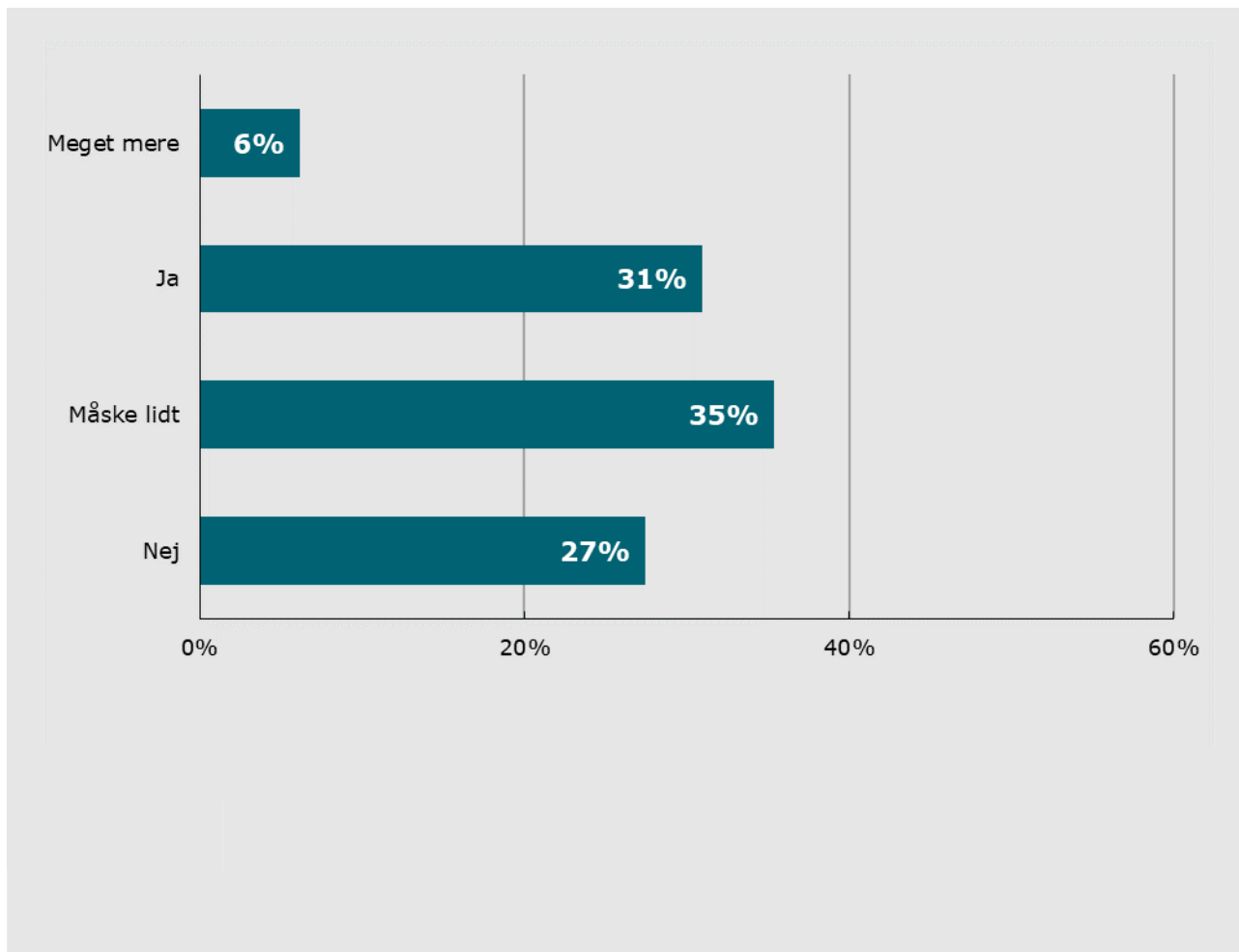
FIGUR 8 SYNES BARNET, AT DET HAR LÆRT NOGET OM SIG SELV OG DET AT VÆRE ADOPTERET?

En stor del af børnene svarer, at de efter at være startet i gruppen har talt mere med andre om det at være adopteret.

Herudover har 37 procent af børnene svaret at de har talt mere med deres forældre om at være adopteret, mens 27 procent har svaret nej.

FIGUR 9 HAR BARNET (EFTER BARNET ER STARTET I GRUPPEN) TALT MERE MED SINE FORÆLDRE OM DET AT VÆRE ADOPTERET?

Børnenes kommentarer til børnegrupperne

Børnene bliver i forbindelse med evalueringen bedt om at kommentere på en række spørgsmål om gruppeforløbet.

De fleste børn i grupperne synes, at de har lært meget om det at være adopteret og om sig selv.

Rigtig mange af børnene har nævnt den gode stemning, sammenholdet og dét at få nye venner som noget, der har været særligt godt ved at deltage i børnegruppen.

Flere børn skriver, at de har været glade for at høre andres historie om det at være adopteret og at tale med andre om deres situation. Børnene fremhæver også fællesskabet som noget, der har været særligt godt. Især at møde andre adopterede har haft positiv indflydelse på mange af børnene.

Herudover ønsker flere af børnene, at gruppen får mulighed for at mødes igen med jævne mellemrum til opfølgende møder.

Børnene bliver spurgt, om der var noget ved forløbet, som de syntes ikke var godt. Her nævner børnene blandt andet, at de ville ønske, at der havde været flere møder, at møderne ikke blev lagt om fredagen, og at det for nogen var svært at åbne op og fortælle personlige ting.

Flere af børnene nævner også, at der blev lavet meget af det samme, at legene var kedelige, og at man var vokset fra nogle af børnelegene.

Forældrenes evaluering af forløbet i børnegrupperne

Samtlige forældre, som har besvaret spørgeskemaet, har været meget tilfredse med gruppetilbuddet og har haft et godt indtryk af gruppelederne. 88 procent af forældrene svarer, at gruppelederne har været virkelig gode.

92 procent af forældrene har haft en fornemmelse af, at deres barn har fået udbytte af at deltage i forløbet.

Rigtig mange forældre ønsker, at grupperne kunne køre over en længere periode/flere gruppemøder, herunder nævnes, at det kan tage lang tid for et adopteret barn at åbne sig. Flere nævner desuden caféaftener, opfølgingsmøder og/eller gensynsmøder, hvor børnene kunne mødes igen og eventuelt udveksle kontaktoplysninger og følge op på forløbet.

En kortere ventetid på at kunne komme i en børnegruppe er også et ønske.

Desuden nævner flere respondenter muligheden for forældrene imellem at have kontakt, så man kunne sparre med hinanden.

Desuden nævnes forældreinddragelse i eksempelvis en opgave, som skulle vendes derhjemme, eller at forældrene kunne deltage i møder, så der kunne komme en dialog i gang. Til dette bemærker vi, at vi overvejer at starte børnegrupper med forældre, så ønsket vil blive imødekommet.

I forlængelse af det oplyser flere, at barnet har taget tavshedspligten meget alvorligt, og at forældrene derfor ikke har hørt noget fra møderne.

Vi ved fra grupperne, at børnene ofte bruger tavshedspligten som en måde at skærme sig mod nysgerrige spørgsmål fra forældrene. Det er ikke altid, de orker at tale med forældrene efter et møde, og det er ikke altid, forældrene får spurgt ind på en måde, som giver barnet lyst til at tale. Der er altså ikke tale om, at barnet ikke må dele med andre, hvad der foregår i gruppen. Tavshedspligten betyder, at barnet ikke må afsløre, hvad et konkret andet barn har sagt, hvis der nu eksempelvis er to børn i gruppen, der har samme omgangskreds uden for gruppen. Uden tavshedspligt ingen åbenhed.

Der er desuden et ønske i forældrenes evaluering om, at gruppen bliver "præsenteret" før første møde (navn, alder og foto), da tiden op til det første møde kan føles meget usikker for barnet.

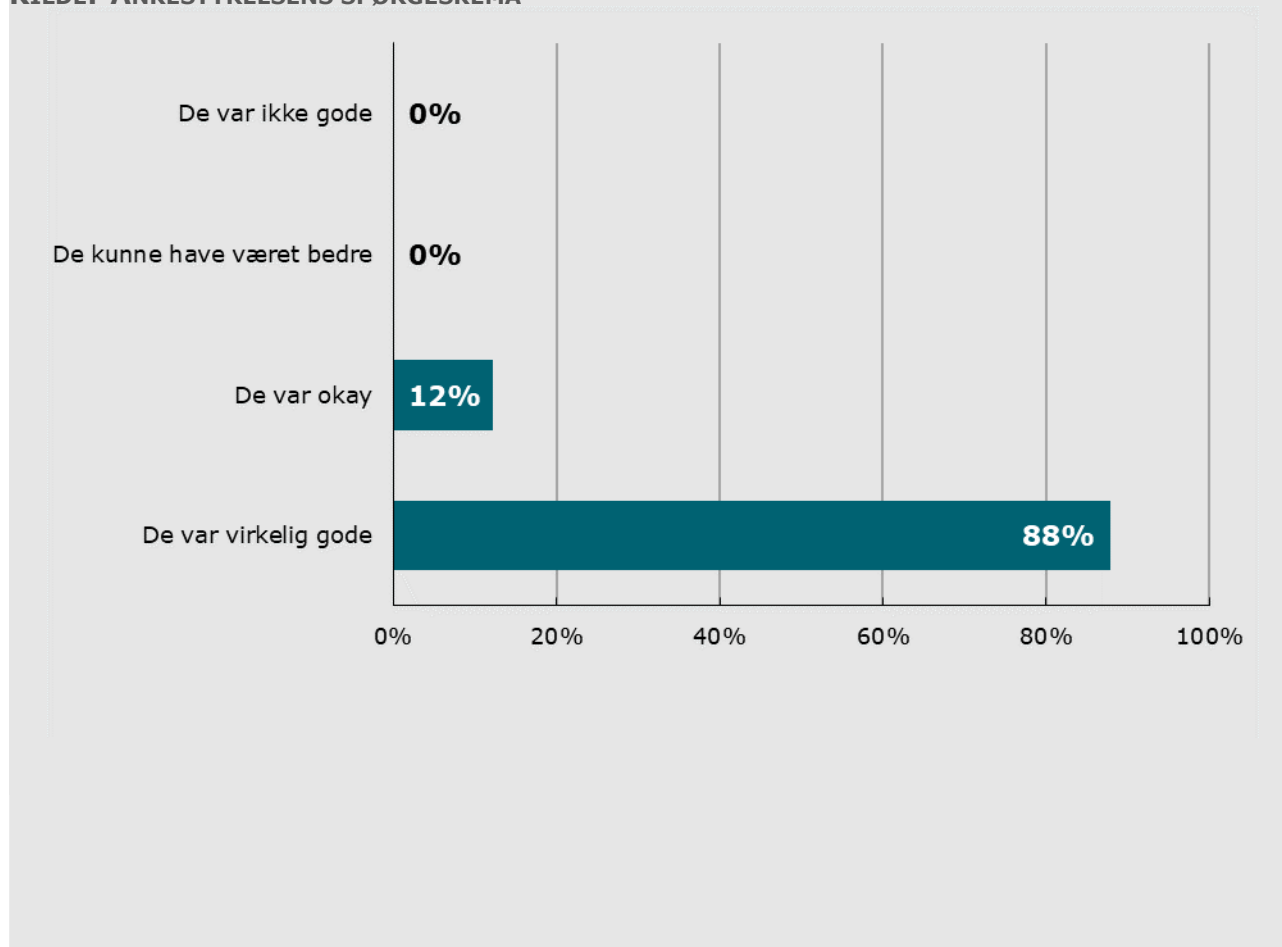
Flere af respondenterne efterlyser, at der skal gøres mere reklame for tilbuddet, da der er mange, der ikke ved, at børnegrupperne findes.

Forældrene kommenterer blandt andet, at gruppelederne styrede grupperne godt og har hjulpet børnene, også når det har været svært.

Gruppemøderne afholdes uden forældre, hvilket bliver fremhævet som en god ide. Der er desuden et ønske om, at børnene efter endt gruppeforløb får hjælp til at holde kontakten med hinanden.

FIGUR 10 HVAD ER FORÆLDRENES INDTRYK AF GRUPPETILBUDET MED HENSYN TIL GRUPPELEDERNE?

KILDE: ANKESTYRELSENS SPØRGESKEMA

Endelig nævnes et forslag om, at et weekendophold kunne være godt for børnene, da de der ville have mulighed for at gå i dybden med forskellige udfordringer.

98 procent af forældrene vil anbefale grupperne til andre.

7.4 EVALUERING AF UNDERVISNING TIL FAGPERSONER

Undervisning til fagpersoner

Evalueringen omhandler tilbuddet om undervisning til fagpersoner, som arbejder med eller kan komme i berøring med adopterede børn og unge, eller fagpersoner, som indgår i et relevant ud- dannelsesforløb.

Undervisningen har fokus på aspekter ved det adopterede barns udvikling samt institutions- og skoleliv og har til formål at levere adoptionsspecifik viden til professionelle.

Undervisningen er af generel karakter. Det betyder, at undervisningen ikke må handle om et konkret barn af hensyn til beskyttelsen af det enkelte barn med etik, tavshedspligt og opgavefordeling (kommune og PAS-tilbuddet imellem) for øje.

Da undervisningen er rettet mod professionelle fagpersoner, deltager de adopteredes forældre ikke i undervisningen.

PAS-rådgivere varetager undervisningen, som udbydes med en varighed på normalt fire timer.

Ankestyrelsen har oprettet 1.789 besvarelser fra fagpersoner for perioden fra den 1. januar 2017 til den 31. december 2021.

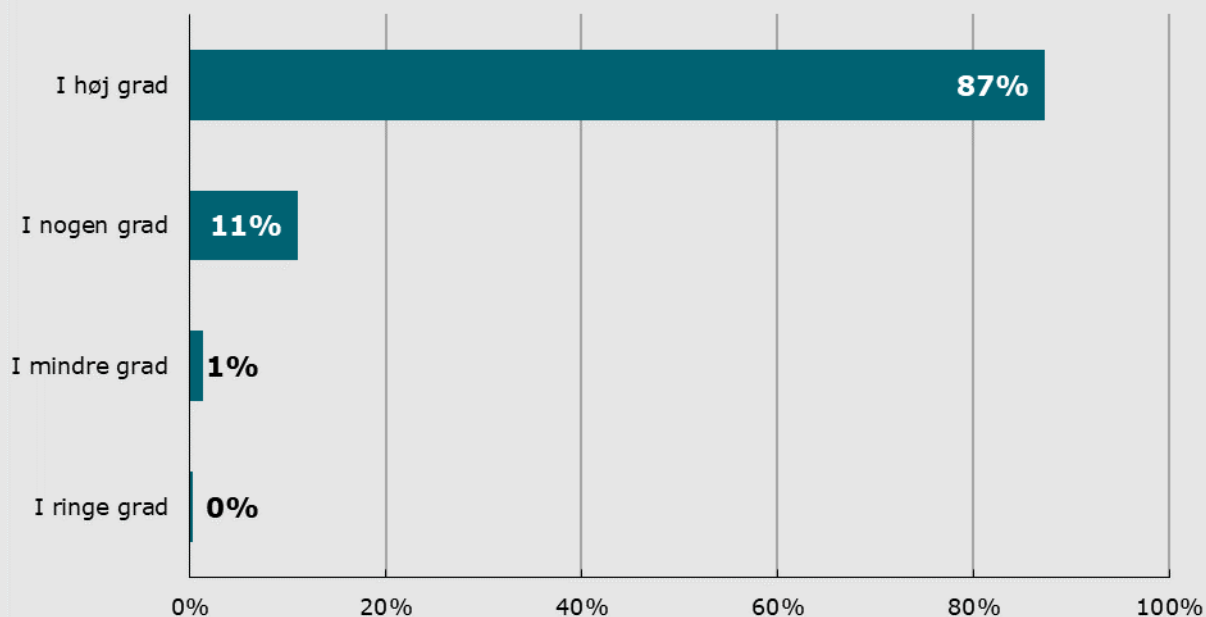
Størstedelen af respondenterne er ansat i henholdsvis skoleregi (47 procent) og i daginstitution (26 procent). De resterende respondenter er bl.a. sagsbehandlere i kommuner eller Statsforvaltningen (nu Familieretshuset), sundhedsplejersker, PPR-psykologer, familieterapeuter, dagplejere, psykologer og psykologstuderende, psykiatere m.fl.

Undervisningens faglige niveau

Langt størstedelen af respondenterne svarer, at det faglige niveau af undervisningen i høj grad eller i nogen grad var tilfredsstillende.

FIGUR 11 VAR DET FAGLIGE NIVEAU AF UNDERVISNINGEN TILFREDSSTILLELLENDE?

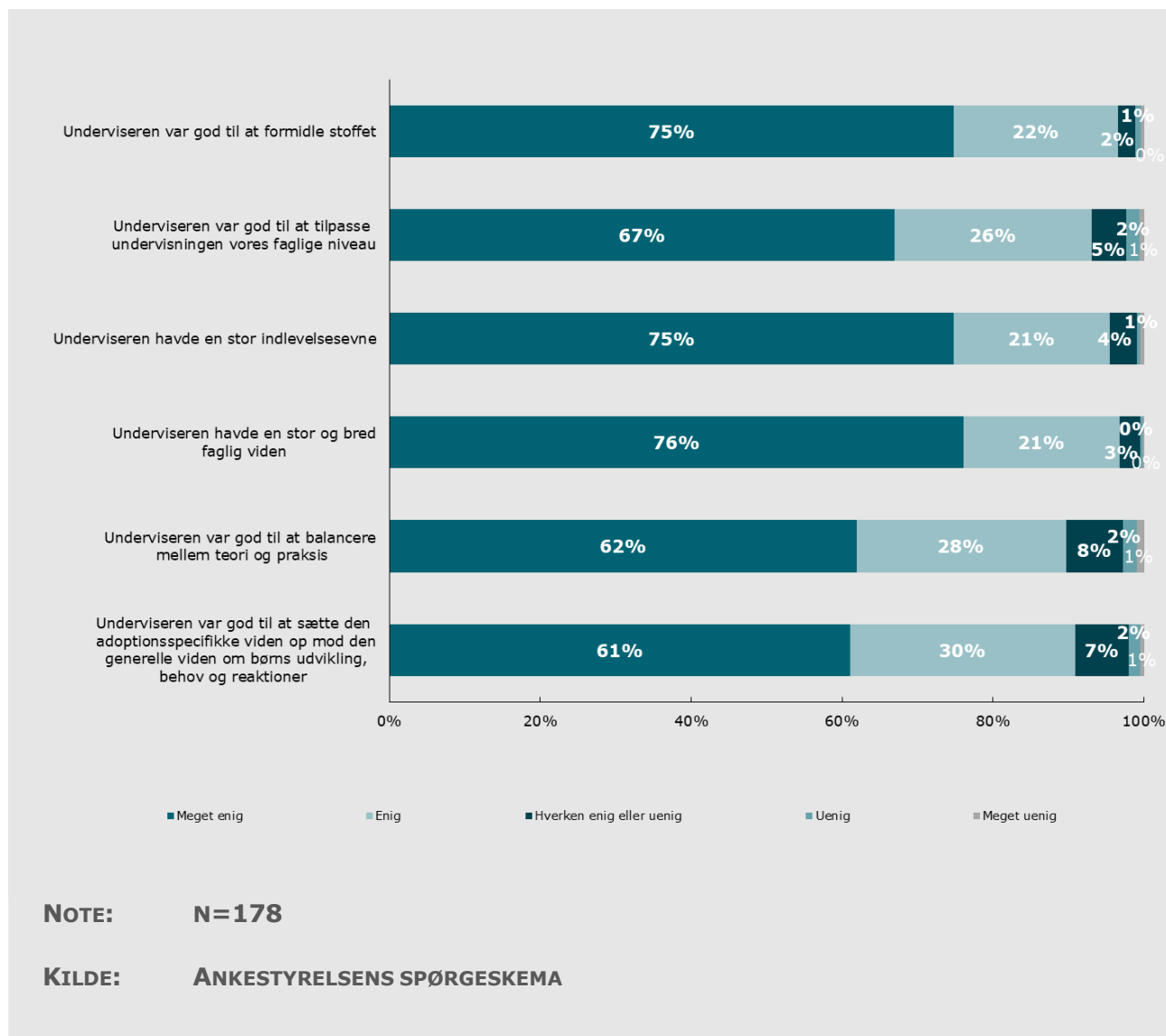
KILDE: ANKESTYRELSENS SPØRGESKEMA

98 procent af respondenterne svarer desuden, at underviserens faglige kompetencer i høj grad eller i nogen grad var tilfredsstillende.

Respondenterne er overvejende enige eller meget enige i, at underviseren har været god til at formidle stoffet og relatere undervisningen til den konkrete faggruppe.

FIGUR 12 HVOR ENIG ELLER UENIG ER RESPONDENTEN I FØLGENDE UDSAGN OM UNDERVISEREN?

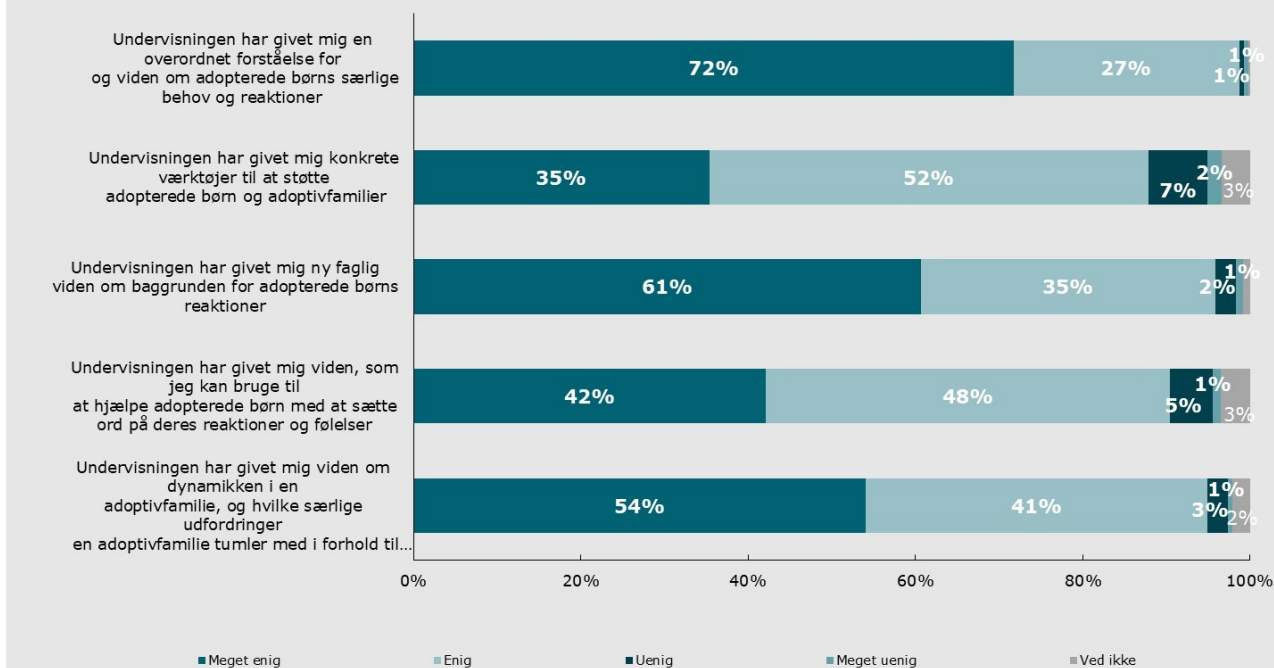

Størstedelen af respondenterne mener, at undervisningen var tilfredsstillende eller meget tilfredsstillende.

Samtidig mener langt de fleste respondenter, at undervisningen har givet dem ny viden om adoption og adoptivbørns særlige behov og konkrete værktøjer, som de kan bruge i hverdagen.

FIGUR 13 HVOR ENIG ELLER UENIG ER RESPONDENTEN I FØLGENDE UDSAGN OM UNDERVISNINGEN?

KILDE: ANKESTYRELSENS SPØRGESKEMA

Angående mangler ved undervisningen nævner respondenterne blandt andet, at de gerne vil have mulighed for at få udleveret det brugte undervisningsmateriale og de slides, som underviserne brugte.

Det kan i den forbindelse bemærkes, at hvis deltagerne fra undervisningen retter henvendelse til Ankestyrelsen efter endt undervisning, sender styrelsen materialet til dem.

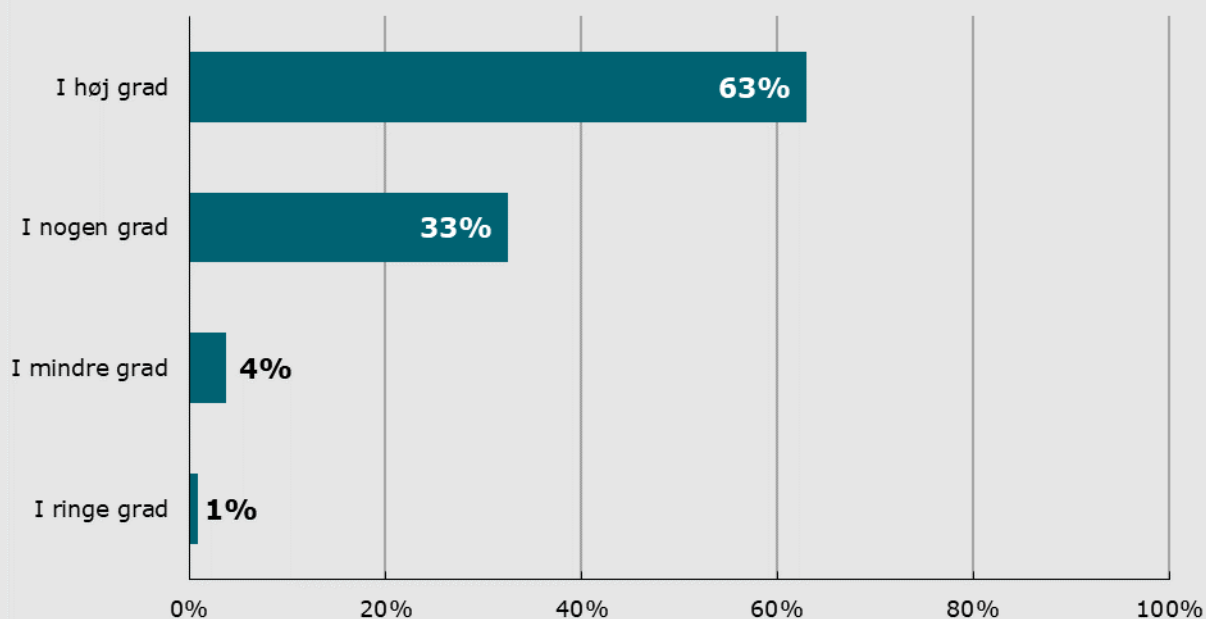
Samtidig nævner respondenterne, at de gerne ville have haft endnu mere tid til sparring og spørgsmål og eventuelt have mulighed for et opfølgende besøg fra underviseren.

Det kan i den forbindelse bemærkes, at der er mulighed for et opfølgende besøg, hvis de anmoder Ankestyrelsen om det.

96 procent af respondenterne svarer, at undervisningen i høj grad eller i nogen grad var relevant i deres daglige arbejde.

FIGUR 14 I HVOR HØJ GRAD FANDT RESPONDENTEN UNDERVISNINGEN RELEVANT FOR SIT DAGLIGE ARBEJDE?

KILDE: ANKESTYRELSENS SPØRGESKEMA

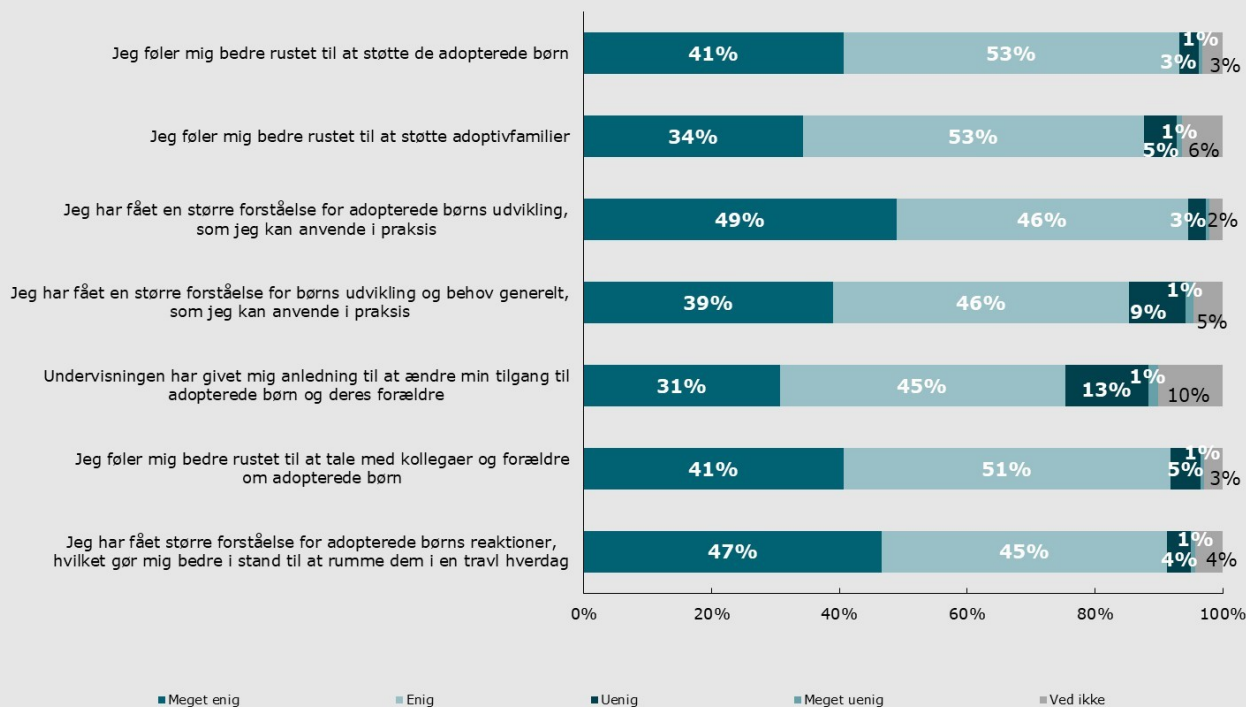

De respondenter, som svarer, at undervisningen i mindre grad eller i ringe grad var relevant for deres daglige arbejde, kommenterer blandt andet, at de kun i meget begrænset omfang har kontakt med adoptivbørn.

Få kommenterer, at de mener, at niveauet af undervisningen var for lavt, eller at de følte, at de ikke fik tilstrækkelige konkrete redskaber i undervisningen.

FIGUR 15 HVOR ENIG ELLER UENIG ER RESPONDENTEN I FØLGENDE UDSAGN

KILDE: ANKESTYRELSENS SPØRGESKEMA

92 procent af respondenterne oplyser, at de er enige/meget enige i, at de har fået en større forståelse for adopteredes reaktioner.

Desuden føler langt størstedelen sig bedre rustet til at støtte både adopterede samt adoptivfamilier efter at have deltaget i undervisningen.

Udsagn om undervisningen

Respondenterne bliver spurgt, om de har bemærkninger til PAS- undervisningen.

Af de bemærkninger, som går igen, kan blandt andet nævnes, at flere kritiserer, at de viste film er for lange.

Desuden påpeger flere, at antallet af undervisningstimer har været for mange henset til, at undervisningen ligger umiddelbart efter en arbejdsdag. Ydermere skal der indsættes pauser.

Flere af respondenterne foreslår, at man fremadrettet målretter kurset mere specifikt, så der er fokus på målgruppen af kursister.

Mange respondenter nævner, at kurset burde være et "must" for alle lærere, pædagoger mv, som arbejder med børn og unge, og at det vil give god mening at afholde undervisningsaftener på alle skoler og daginstitutioner.

Afslutningsvis kan nævnes, at flere efterspørger muligheden for en opfølgingsundervisning, når fagpersonalet har haft mulighed for at arbejde med de nye redskaber i en vis periode. Det kan de anmode Ankestyrelsen om.

Kommentarer til ordningen og inputs til forbedringer vil indgå i Ankestyrelsens videre udvikling af PAS-ordningen.

7.5 EVALUERING AF PAS-RÅDGIVERNES BESVARELSER

PAS-rådgivernes besvarelser

Efter endt rådgivningsforløb udfylder PAS-rådgiveren et skema, som relaterer sig til det enkelte rådgivningsforløb.

Der kan i materialet være flere besvarelser relateret til en given familie, hvis et rådgivningsforløb er afsluttet og efterfølgende genoptaget.

Skema til udfyldelse af PAS-rådgivere kan findes under bilag.

Skemaerne udfyldes i fællesskab af PAS-rådgiveren og adoptanterne, idet der indsamles grundlæggende materiale, som benyttes til blandt andet administrationsmæssige hensyn i Ankestyrelsen. Adoptanterne bliver derfor også spurgt, om de er indforståede med, at PAS-rådgiveren oplyser om rådgivningens karakter til Ankestyrelsen, fx til statistik og generel forbedring af PAS-ordningen. Kun skemaer, hvor adoptanterne har svaret "ja" til dette spørgsmål, er medtaget her.

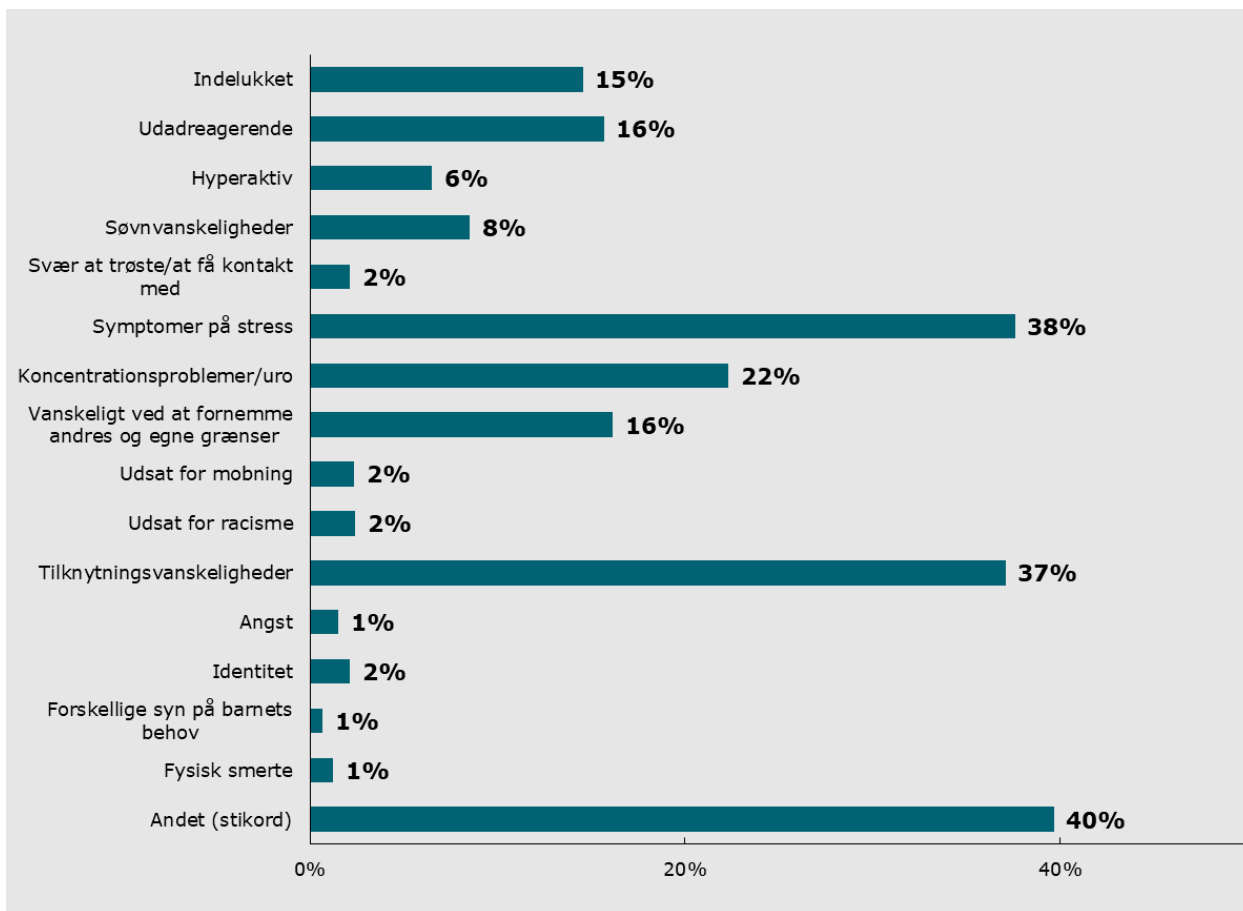
Det er vigtigt i denne sammenhæng at pointere, at det er PAS-rådgiveren, der afkrydser dele af skemaet. Disse dele er dermed et udtryk for rådgiverens vurdering af adoptivforældrenes oplyste udfordringer ved første rådgivningsmøde.

Problematikker bearbejdet i rådgivningen

Næsten 38 procent af de adoptivforældre, som første gang skal beskrive deres barn over for PAS-rådgiveren, beskriver, ifølge rådgiveren, at barnet viser tegn på stress. 37 procent beskriver, at barnet har tilknytningsvanskeligheder, og 16 procent, at barnet er udadreagerende.

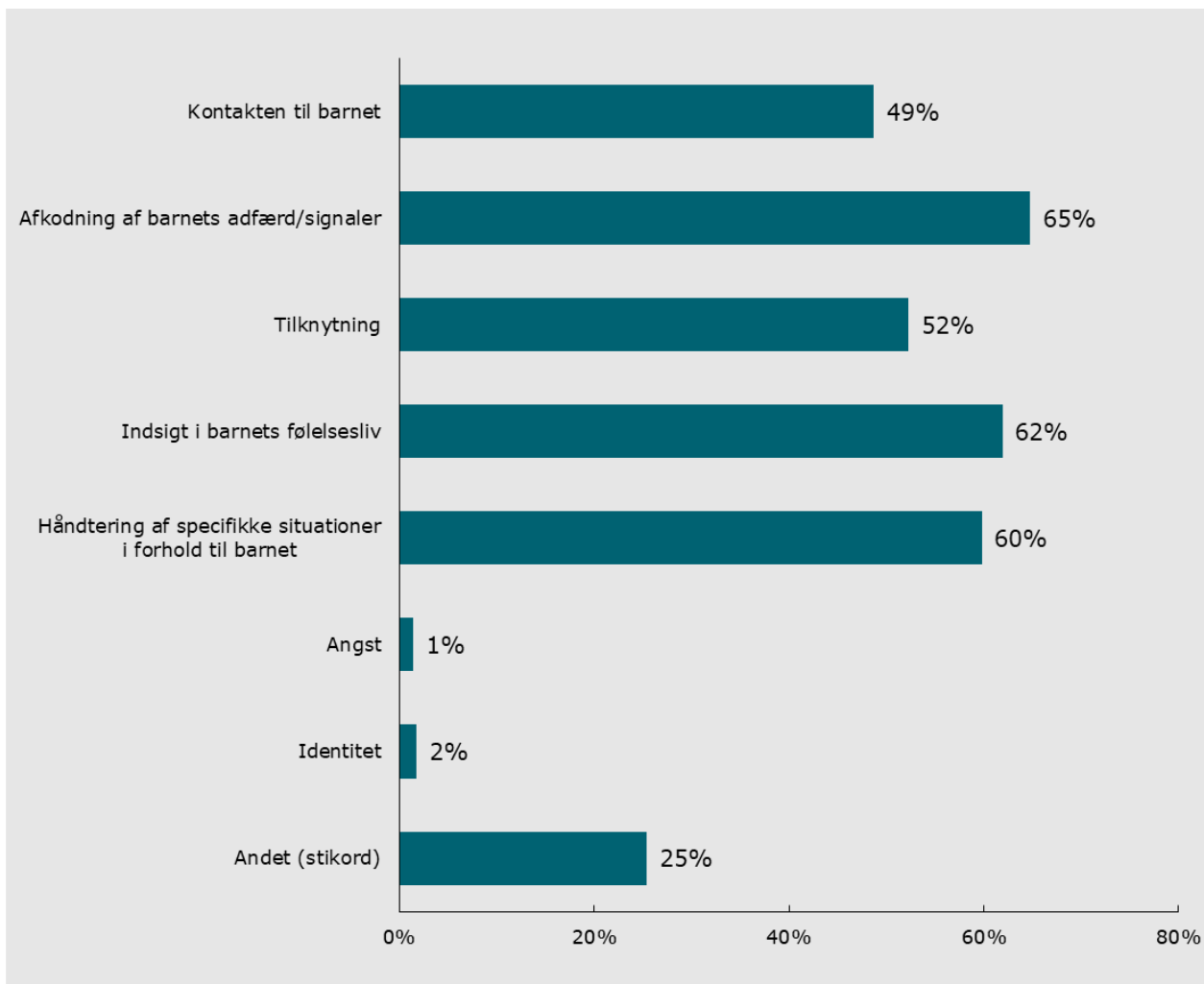
Under kategorien "andet" nævnes blandt andet tristhed, vrede, depression, skilsmisse, jalousi, spiseforstyrrelse, familie, manglende lyst til livet og selvværd. Det er med andre ord meget forskellige problematikker, som adoptivforældrene henvender sig til PAS-rådgiverne med.

FIGUR 16 FORÆLDRENE BESKRIVELSE AF BARNET TIL PAS-RÅDGIVER

PAS-rådgiverne vurderer ved afslutningen af et rådgivningsforløb, hvilke problematikker adoptanten har arbejdet med i løbet af rådgivningen. 65 procent angiver, at de har arbejdet med adoptivforældrenes afkodning af barnets adfærd og signaler. I 62 procent af tilfældene er der arbejdet med adoptivforældrenes indsigt i barnets følelsesliv og i 60 procent i håndtering af specifikke situationer i forhold til barnet. I kategorien "andet" har PAS-rådgiverne blandt andet angivet parforholdsproblemer, misbrug, sociale relationer, seksualitet, forståelse af egen adoption og omsorgssvigt.

FIGUR 17 HVILKE PROBLEMATIKKER ER DER ARBEJDET MED?

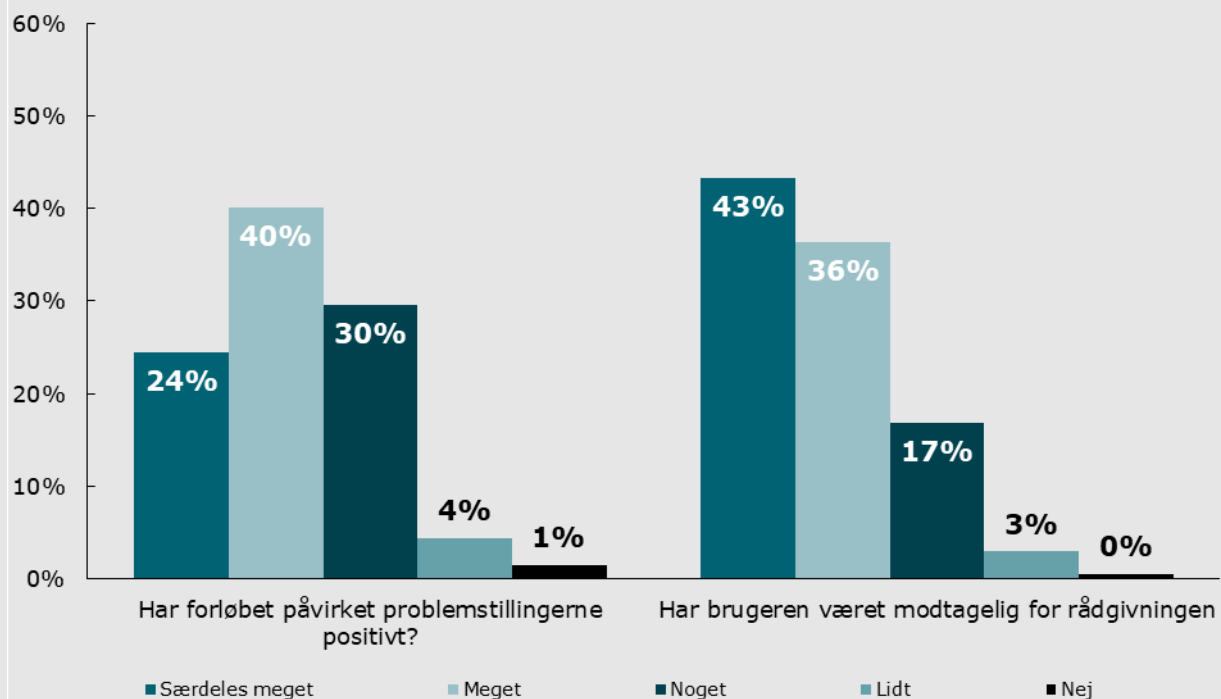

PAS-rådgiverne vurderer i 64 procent af tilfældene, at forløbet har påvirket problemstillingerne positivt meget eller særdeles meget. Kun i fem procent af tilfældene mener PAS-rådgiverne, at forløbet har haft ingen eller lidt positiv påvirkning på problemstillingerne.

I 79 procent af tilfældene, mener PAS-rådgiverne, at familien har været særdeles meget/meget modtagelig over for rådgivningen.

FIGUR 18 FORLØBETS PÅVIRKNING PÅ PROBLEMSTILLINGERNE OG BRUGERNES MODTAGELIGHED

KILDE: ANKESTYRELSENS SPØRGESKEMA

PAS-rådgiverne angiver desuden, at 72 procent af adoptanterne, dem bekendt, ikke har fået hjælp til at håndtere problematikkerne andet sted end i PAS-regi.

14 procent har, dem bekendt, fået hjælp før PAS-rådgivningen, mens 14 procent har fået anden hjælp efter rådgivningsforløbets ophør.